

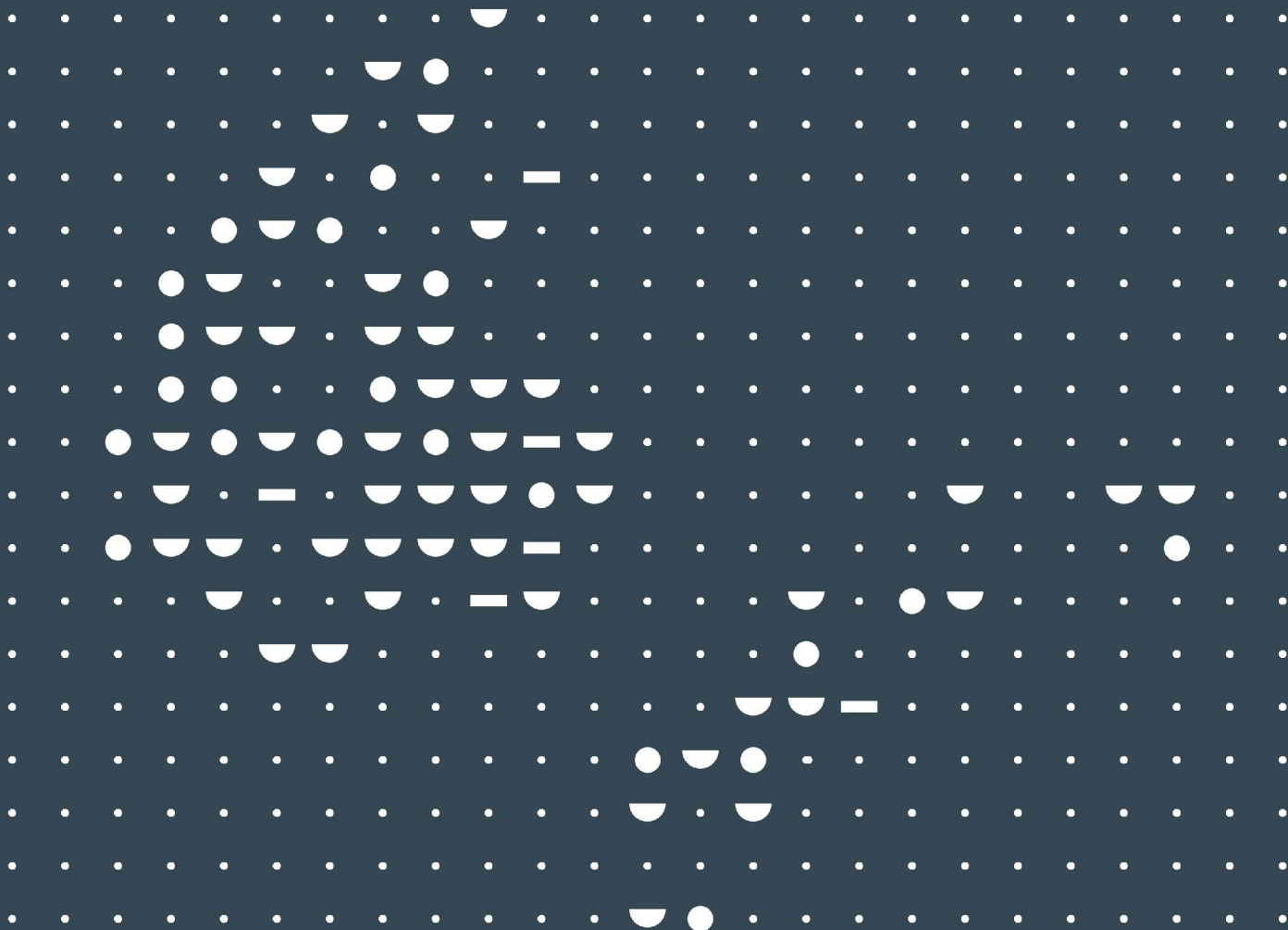

NORGES
DOMSTOLER

Årsmelding 2021

Domstoladministrasjonen

Innholdsfortegnelse

I.	Leders beretning	3
II.	Introduksjon til virksomheten og hovedtall	5
III.	Årets aktiviteter og resultater	21
IV.	Styring og kontroll av virksomheten	39
V.	Vurdering av framtidsutsikter	52
VI.	Årsregnskap	59

I. Leders beretning

Et spesielt år for Norges domstoler

2021 ble et spesielt år for Norges domstoler etter at Stortinget høsten 2020 ga sin tilslutning til domstolsreformen. Den innebar at 60 tingretter skulle bli til 23, og antall jordskifteretter skulle gå fra 34 til 19. Reformen medførte imidlertid ingen sentralisering av domstolene. På alle steder hvor det var en jordskifterett eller tingrett, skulle disse beholdes som likestilte rettssteder innenfor de nye domstolene. I løpet av våren 2021 ble strukturreformen gjennomført. Dette skjedde samtidig som landet sto midt i en pandemi, der det var viktig at den tredje statsmakt kunne gjennomføre sine oppgaver på vanlig måte.

Gode resultater

Den nye strukturen har hatt gode effekter allerede etter kort tids drift. Den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden har gått ned i de fleste domstolene, og en større andel av sakene avgjøres innenfor kravene som Stortinget har satt. Alle domstolene kan nå gi samme tvisteløsningstilbud, inkludert rettsmekling, til sine brukere. Domstolene er også mindre sårbare ved fravær. Det er mange eksempler på at saker som tidligere ville blitt utsatt på grunn av sykdom, nå kan gjennomføres som planlagt fordi domstolen har flere ressurser å spille på. For de ansatte innebærer strukturen at arbeidsbelastningen mellom de ulike rettsstedene enklere kan utjevnes.

Større fagmiljø under samme ledelse har også gitt nye muligheter for faglig utvikling i den enkelte rettskrets, både for dommere og administrativt ansatte. Det er etablert faggrupper innenfor viktige saksfelt, som vil bidra til å heve kvaliteten på arbeidet i domstolene. Den nye strukturen legger godt til rette for ytterligere bruk av rettsmekling i alle domstolene, i tråd med føringer fra både Stortinget og regjeringen. Større kollegiale

miljøer legger også forholdene til rette for økt bruk av moderat spesialisering innenfor bestemte fagområder, for eksempel saker som berører barn.

Godt kompromiss

Domstoladministrasjonen er av den oppfatning at dagens struktur er et godt kompromiss som ivaretar kravene til faglighet, ressurseffektivitet og nærhet til brukerne. Den nye organiseringen gjør det mulig å bruke domstolenes ressurser mer effektivt, samtidig som alle brukere har samme nærhet til sin domstol som før reformen. Alle medarbeidere i domstolene har beholdt sitt arbeidssted, samtidig som de har blitt en del av et større fagmiljø. Gjennomføringen av reformen ser også ut til å bidra til bedre søkermasse til ulike stillinger i noen av domstolene i distriktene.

Selv om strukturreformen har mange fordeler, har den også utfordringer. Et eksempel er å forene de ulike kulturene på forskjellige rettssteder, et annet er utfordringen ved at sorenskrivere og jordskifterettsledere må fordele sin tid mellom flere rettssteder. Med dagens fjernmøteteknologi, og utvikling av ledelse i arbeidslivet generelt, er likevel utfordringene håndterbare også for domstolene. For å avdempe ulempene har vi arbeidet for at lederne i domstolene holder til på forskjellige rettssteder, og vi vil i 2022 arbeide videre med løsninger som sikrer at det enkelte rettssted blir tilstrekkelig representert i utviklingen og driften av domstolen. Med slike tilpasninger vil dagens struktur være bærekraftig i lang tid fremover, og det vil kunne bli etterlenget ro rundt strukturen i norske domstoler.

Høy tillit til domstolene

Domstoladministrasjonen har målt befolkningens tillit til domstolene siden midten av nittitallet. Til tross for utfordringene med å etablere en ny domstolstruktur under en pandemi, gikk tilliten

til norske domstoler opp i 2021. Det er positivt, og underbygger at norske domstoler har klart å ivareta rettssikkerheten i en turbulent tid. Den anerkjente, internasjonale rapporten «WJP Rule of Law Index» måler kvaliteten på rettssystemene over hele kloden. Norge kom igjen på andreplass, men hadde for første gang like høy score som vinneren, Danmark. Det tar vi som et tegn på at det gjøres en svært god jobb i domstolene, at politiske myndigheter respekterer domstolenes uavhengighet og at domstolene er åpne og tilgjengelige.

Selv om tilliten til norske domstoler har styrket seg vesentlig gjennom de siste 20 årene, og den aldri har vært høyere enn i 2021, skal vi jobbe videre med å forenkle tilgangen til domstolene, sikre fortsatt høy kvalitet og økt åpenhet. Domstolene må utvikle seg i takt med endringer i samfunnet, og et godt rettssystem kan alltid bli bedre. Vi har forventninger om at Stortinget og regjeringen vil følge opp forslagene fra Domstolkommisjonens andre rapport om ytterligere styrking av domstolenes uavhengighet.

Det er også viktig å fortsette arbeidet med å gjennomføre målene som er nedfelt i strategien «Domstolene 2025». Denne ble utarbeidet i tett samarbeid mellom domstolene og Domstoladministrasjonen, og slår fast at vi sammen skal arbeide mot fire mål:

- En bruker- og utviklingsorientert konfliktløser
- Digitalt rettsliv
- Samsvar mellom ressurser og oppgaver
- Styrket selvstendighet

God drift tross pandemien

Koronapandemien satte sitt tydelige preg på driften av Norges domstoler også i 2021. Den har medført både ekstra arbeid for medarbeiderne

og økte utgifter. Samtidig har tilleggsressursene som ble bevilget fra Stortinget, både til flere dommere, leie av lokaler og teknisk utstyr, bidratt til effektiv saksavvikling. I tillegg var det viktig at det ble gjort midlertidige endringer i prosessregelverket, som blant annet gjorde det mulig å benytte videomøter i større utstrekning enn i en normal driftssituasjon. Vi er også svært fornøyde med at Stortinget forlenget noen av de midlertidige tiltakene da det ble klart at pandemien ville fortsette også inn i 2022, og for signalene om at deler av dette regelverket kan bli gjort permanent. Fysiske rettsforhandlinger vil fortsatt være hovedregelen i norske domstoler, men en tilpasning av regelverket vil gjøre det mulig å utnytte digital teknologi, og erfaringene fra pandemien, til å bruke ressursene i domstolene på en enda mer effektiv måte i fremtiden.

Den betydelige innsatsen som ble lagt ned av alle medarbeidere i Norges domstoler i 2021 gjorde at domstolene oppnådde gode resultater, tross en krevende pandemi og et stort arbeid med strukturreformen. Det er vi både stolte av og glade for. Alle skal være trygge på at norske domstoler opprettholder sin samfunnskritiske funksjon også i krevende tider, og at rettssikkerheten uansett vil bli ivaretatt. Det er et godt fundament å bygge på i årene som kommer.

Cecilie Østensen Berglund
Styreleder

Sven Marius Urke
Direktør

II. Introduksjon til virksomheten og hovedtall

Domstolenes rolle i samfunnet

Sammen med Stortinget og regjeringen, er domstolene en av de tre statsmaktene i Norge. Etter Grunnloven er domstolene tillagt dømmende kompetanse, med Høyesterett som øverste domstol. Domstolene behandler både sivile saker og straffesaker. De skal sikre individene rettigheter som fremgår av Grunnloven, lover og internasjonale konvensjoner som staten er bundet av. Dommerne må derfor være uavhengige av den lovgivende og den utøvende makt, og den dømmende kompetansen kan ikke legges til andre.

Domstolenes rolle i samfunnet er nærmere utdypet i domstolenes idé- og verdigrunnlag, hvor blant annet domstolenes uavhengighet og arbeidet med å sikre og fremme rettssikkerheten og verne om rettssamfunnet er fremhevet. Det er videre understreket at domstolene til enhver tid skal ha høy tillit i samfunnet. Arbeidet i domstolene skal være preget av kvalitet, integritet, respekt, service, åpenhet og effektivitet.

Domstolene og dommere skal være selvstendige i sin dømmende virksomhet, og kan ikke instrueres i hvordan de skal håndtere en sak.

Siden det skjer en betydelig utøving av makt i domstolene, er det i et demokratisk samfunn viktig at det er stor grad av åpenhet og offentlighet i alle rettsinstanser.

Organiseringen av domstolene

Høyesterett

Høyesterett er landet øverste domstol og har sete i Oslo. Domstolen ledes av justitiarius Toril Marie Øie og har 19 øvrige dommere. Høyesterett behandler anker over avgjørelser truffet av lavere domstoler, både i sivile saker og straffesaker. Domstolen har myndighet på alle rettsområder, men tar ikke stilling til skyldspørsmålet i straffesaker.

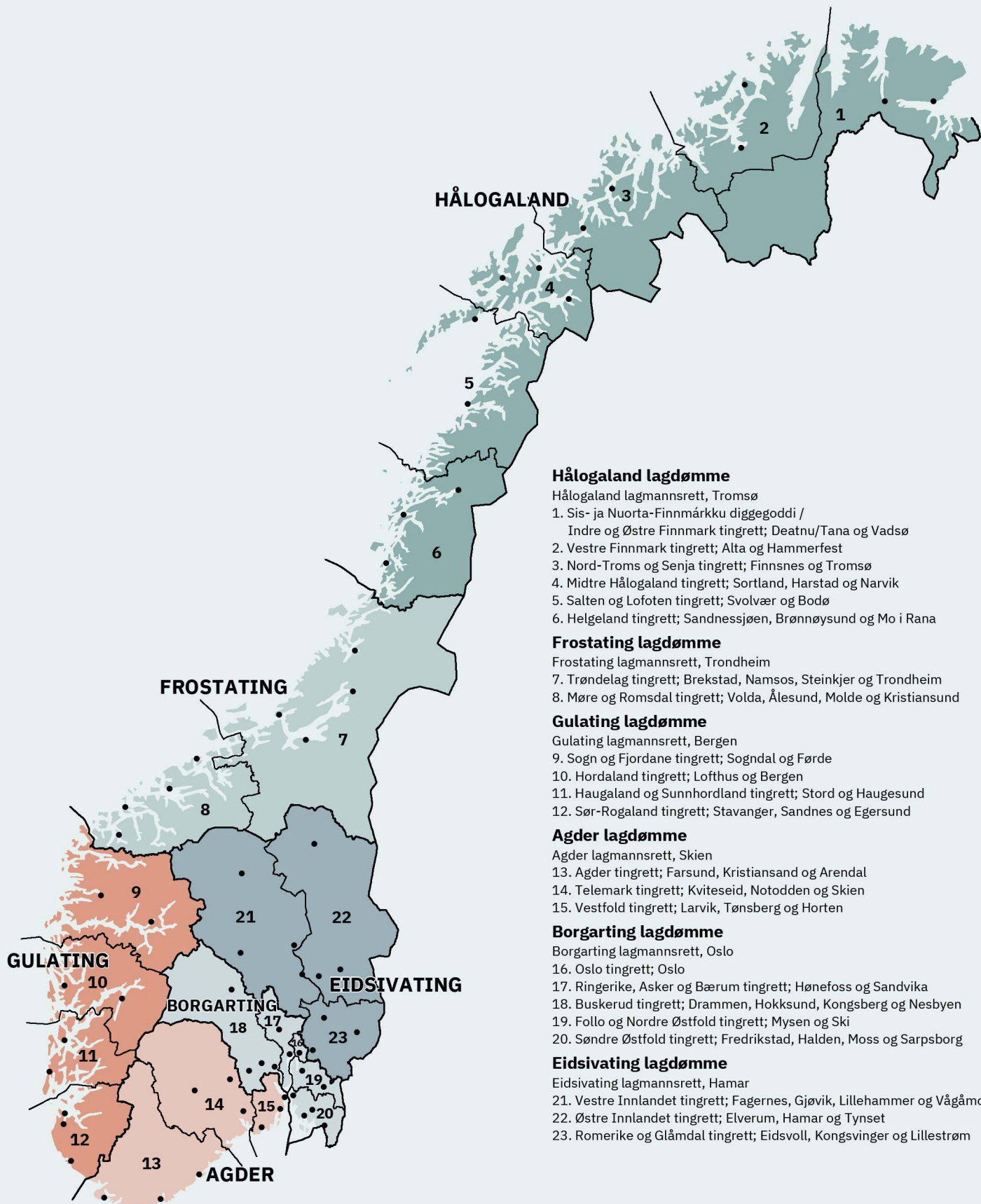
Lagmannsrettene

Lagmannsrettene behandler anker over rettsavgjørelser i sivile saker og straffesaker. Ankene kommer fra tingrettene og jordskifterettene i lagdømmet, samt fra Trygderetten. Det er seks lagmannsretter i landet, Borgarting lagmannsrett i Oslo, Eidsivating lagmannsrett på Hamar, Agder lagmannsrett i Skien, Gulating lagmannsrett i Bergen, Frostating lagmannsrett i Trondheim og Hålogaland lagmannsrett i Tromsø. Alle lagmannsrettene setter jevnlig rett andre steder i lagdømmet enn der domstolen har fast sete.

Tingrettene

Tingrettene behandler i første instans alle saker som hører under de alminnelige domstolene. Det er 23 tingretter. Hver tingrett, med unntak for Oslo tingrett, har flere likestilte rettssteder for å sikre geografisk nærhet til brukerne av domstolene. Til sammen er det 59 rettssteder i landet.

DE ALMINNELIGE DOMSTOLENE

Hålogaland lagdømme

Hålogaland lagmannsrett, Tromsø

1. Sis- ja Nuorta-Finnmárkku diggegoddi / Indre og Østre Finnmark tingrett; Deatnu/Tana og Vadsø
2. Vestre Finnmark tingrett; Alta og Hammerfest
3. Nord-Troms og Senja tingrett; Finnsnes og Tromsø
4. Midtre Hålogaland tingrett; Sortland, Harstad og Narvik
5. Salten og Lofoten tingrett; Svolvær og Bodø
6. Helgeland tingrett; Sandnessjøen, Brønnøysund og Mo i Rana

Frostating lagdømme

Frostating lagmannsrett, Trondheim

7. Trøndelag tingrett; Brekstad, Namsos, Steinkjer og Trondheim
8. Møre og Romsdal tingrett; Volda, Ålesund, Molde og Kristiansund

Gulating lagdømme

Gulating lagmannsrett, Bergen

9. Sogn og Fjordane tingrett; Sogndal og Førde
10. Hordaland tingrett; Lofthus og Bergen
11. Haugaland og Sunnhordland tingrett; Stord og Haugesund
12. Sør-Rogaland tingrett; Stavanger, Sandnes og Egersund

Agder lagdømme

Agder lagmannsrett, Skien

13. Agder tingrett; Farsund, Kristiansand og Arendal
14. Telemark tingrett; Kviteseid, Notodden og Skien
15. Vestfold tingrett; Larvik, Tønsberg og Horten

Borgarting lagdømme

Borgarting lagmannsrett, Oslo

16. Oslo tingrett; Oslo
17. Ringerike, Asker og Bærum tingrett; Hønefoss og Sandvika
18. Buskerud tingrett; Drammen, Hokksund, Kongsberg og Nesbyen
19. Follo og Nordre Østfold tingrett; Mysen og Ski
20. Søndre Østfold tingrett; Fredrikstad, Halden, Moss og Sarpsborg

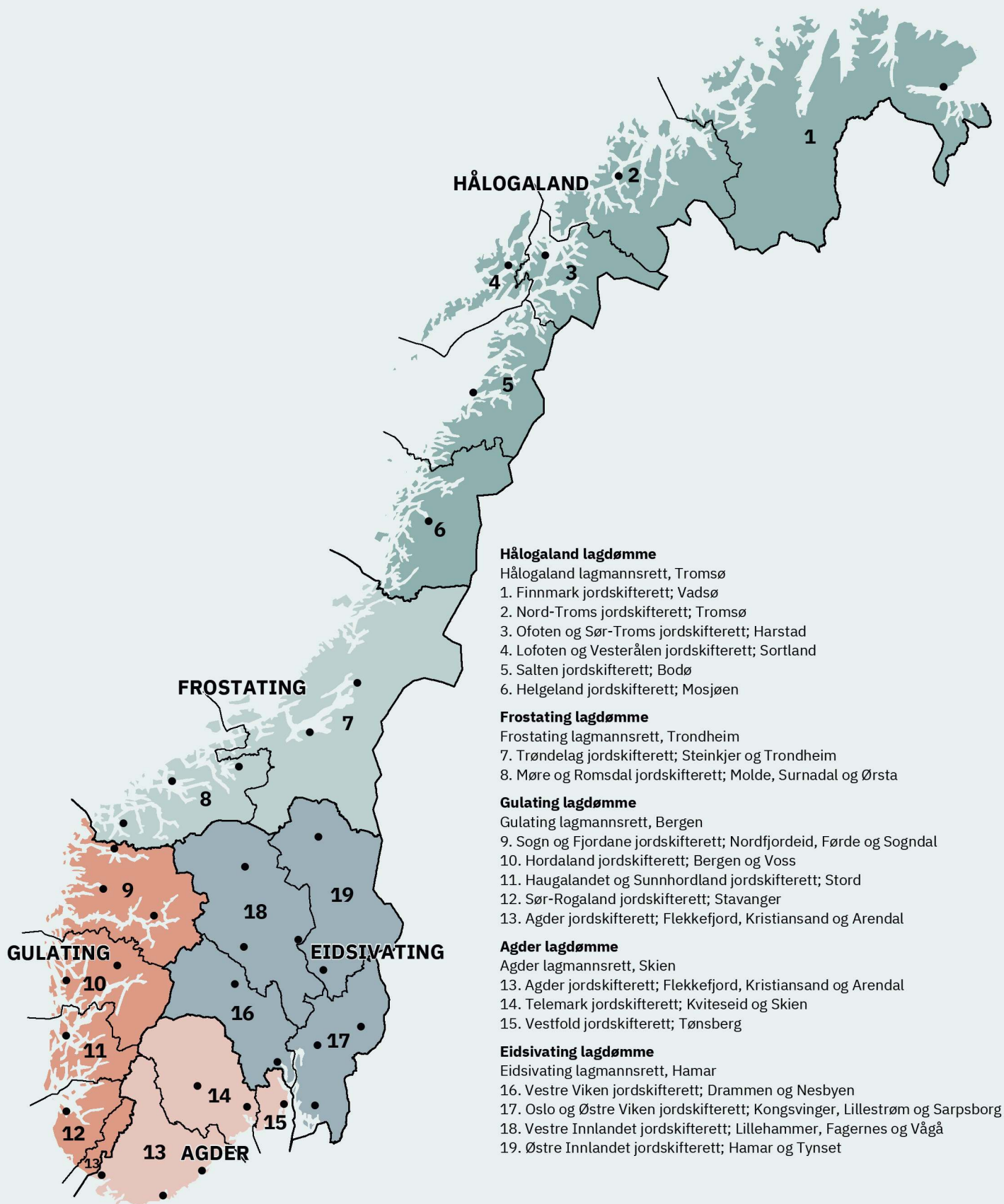
Eidsivating lagdømme

Eidsivating lagmannsrett, Hamar

21. Vestre Innlandet tingrett; Fagernes, Gjøvik, Lillehammer og Vågåmo
22. Østre Innlandet tingrett; Elverum, Hamar og Tynset
23. Romerike og Glåmdal tingrett; Eidsvoll, Kongsvinger og Lillestrøm

JORDSKIFTEDOMSTOLENE

Hålogaland lagdømme

- Hålogaland lagmannsrett, Tromsø
1. Finnmark jordskifterett; Vadsø
  2. Nord-Troms jordskifterett; Tromsø
  3. Ofoten og Sør-Troms jordskifterett; Harstad
  4. Lofoten og Vesterålen jordskifterett; Sortland
  5. Salten jordskifterett; Bodø
  6. Helgeland jordskifterett; Mosjøen

Frostating lagdømme

- Frostating lagmannsrett, Trondheim
7. Trøndelag jordskifterett; Steinkjer og Trondheim
  8. Møre og Romsdal jordskifterett; Molde, Surnadal og Ørsta

Gulating lagdømme

- Gulating lagmannsrett, Bergen
9. Sogn og Fjordane jordskifterett; Nordfjordeid, Førde og Sogndal
  10. Hordaland jordskifterett; Bergen og Voss
  11. Haugalandet og Sunnhordland jordskifterett; Stord
  12. Sør-Rogaland jordskifterett; Stavanger
  13. Agder jordskifterett; Flekkefjord, Kristiansand og Arendal

Agder lagdømme

- Agder lagmannsrett, Skien
13. Agder jordskifterett; Flekkefjord, Kristiansand og Arendal
  14. Telemark jordskifterett; Kviteseid og Skien
  15. Vestfold jordskifterett; Tønsberg

Eidsivating lagdømme

- Eidsivating lagmannsrett, Hamar
16. Vestre Viken jordskifterett; Drammen og Nesbyen
  17. Oslo og Østre Viken jordskifterett; Kongsvinger, Lillestrøm og Sarpsborg
  18. Vestre Innlandet jordskifterett; Lillehammer, Fagernes og Vågå
  19. Østre Innlandet jordskifterett; Hamar og Tynset

Jordskifterettene

Jordskifteretten er en særdomstol som arbeider med saker knyttet til fast eiendom. Deres kompetanse er nærmere regulert i jordskifteloven. Jordskifteretten er førsteinstans, og lagmannsretten, deretter Høyesterett, er ankeinstans. Det er i dag 19 jordskifteretter. Ti av disse har to eller flere rettssteder for å sikre nærhet til eiendommene som jordskifterettens saker knytter seg til. Totalt er det 34 rettssteder.

Finnmarkskommisjonen og Utmarksdomstolen for Finnmark

Finnmarkskommisjonen ble opprettet i medhold av Stortingets vedtak om Finnmarksloven fra 2005. Kommisjonen skal kartlegge eksisterende bruks- og eierrettigheter som folk i Finnmark har ervervet på grunnlag av langvarig bruk. Rettighetskartleggingen omfatter den grunnen som Finnmarkseiendommen (FeFo) overtok ved finnmarkslovens ikrafttredelse i 2005. Kommisjonen skal under visse forutsetninger også utrede krav om rettigheter til fiskeplasser i sjø- og fjordområder i Finnmark, samt interne forhold i reindriften. Kommisjonens utredninger kan bringes inn for Utmarksdomstolen for Finnmark.

Les mer om Finnmarkskommisjonen på domstol.no.

Utmarksdomstolen for Finnmark er en særdomstol som behandler de rettighetstvister som kan oppstå når Finnmarkskommisjonen har kartlagt bruks- og eierrettigheter. Domstolen er opprettet i medhold av finnmarksloven, og har vært i virksomhet siden 2014. Avgjørelser fra Utmarksdomstolen kan ankes direkte til Høyesterett.

Les mer om Utmarksdomstolen for Finnmark på domstol.no.

Domstoladministrasjonen

Domstoladministrasjonen (DA) er et selvstendig forvaltningsorgan med eget styre. Gjennom sin virksomhet skal Domstoladministrasjonen ivareta og støtte opp under domstolenes og dommernes uavhengighet, og arbeide for at virksomheten

til enhver tid møter samfunnets krav og forventninger.

Domstoladministrasjonen har ansvaret for den sentrale administrasjonen av domstolene i Norge. Den har også en overordnet arbeidsgiverfunksjon for de alminnelige domstolene og jordskifterettene.

Høyesterett står i en særstilling blant de norske domstolene. Det reflekteres også i samarbeidet med Domstoladministrasjonen, der Høyesterett har en rekke egne løsninger som skal sikre domstolens uavhengighet.

Domstoladministrasjonens ansvar overfor domstolene i første og andre instans omfatter blant annet

- økonomi
- organisasjonsutvikling
- kompetansetiltak
- kommunikasjonsarbeid
- drift og utvikling av IKT-systemene

Domstoladministrasjonen har det overordnede administrative ansvaret for Finnmarkskommisjonen og Utmarksdomstolen for Finnmark.

Domstoladministrasjonens styre

Styret er øverste myndighet for Domstoladministrasjonen, og skal påse at administrasjonen av domstolene skjer på en forsvarlig og hensiktsmessig måte.

Styret skal behandle saker som er av viktighet for Domstoladministrasjonen, herunder budsjettforslag for domstolene og Domstoladministrasjonen, og fordeling av budsjettmidler innenfor rammer som er fastsatt av Stortinget. Styret skal i tillegg gi generelle retningslinjer for Domstoladministrasjonens virksomhet.

Sju av styrets ni medlemmer utnevnes av Kongen i statsråd, to medlemmer velges av Stortinget.

Styret for perioden 1. august 2021 – 31. juli 2023 består av:

Styreleder: Høyesterettsdommer Cecilie Østensen Berglund, Norges Høyesterett, Oslo
Vara: Høyesterettsdommer Arne Ringnes, Norges Høyesterett, Oslo

Nestleder: Sorenskriver Tor Christian Carlsen, Sør-Rogaland tingrett, Stavanger
Vara: Sorenskriver Håkon Rastum, Hordaland tingrett, Bergen

Medlem: Førstelagmann Marianne Vollan, Borgarting lagmannsrett, Oslo
Vara: Lagdommer Bjørnar Stokkan, Hålogaland lagmannsrett, Tromsø

Medlem: Jordskifterettsleder Arnulf O. Prestbakmo, Ofoten og Sør-Troms jordskifterett, Harstad
Vara: Jordskifterettsleder Arve Konstali, Agder jordskifterett, Flekkefjord

Medlem: Advokat Hallvard Østgård, Advokatfirmaet Østgård DA, Tromsø
Vara: Førstestatsadvokat Ingvild Thorn Nordheim, Møre og Romsdal statsadvokatembeter, Molde

Medlem: Advokat Anne Helsingeng, Bull & Co Advokatfirma AS, Oslo
Vara: Advokat Ranveig Sem, Advokatene Skien, Skien

Medlem: Tidligere stortingsrepresentant Marit Nybakk, Oslo
Vara: Tidligere stortingsrepresentant Karin Woldseth, Veierland

Medlem: Tidligere stortingsrepresentant Kårstein Eidem Løvaas, Husøysund
Vara: Tidligere stortingsrepresentant Ingebrigt S. Sørfonn, Fitjar

Medlem: Administrasjonssjef Bente Fanavoll, Trøndelag tingrett, Trondheim
Vara: Rådgiver Wenche Nilsen, Agder tingrett, Kristiansand

Ledelsen i Domstoladministrasjonen består av:

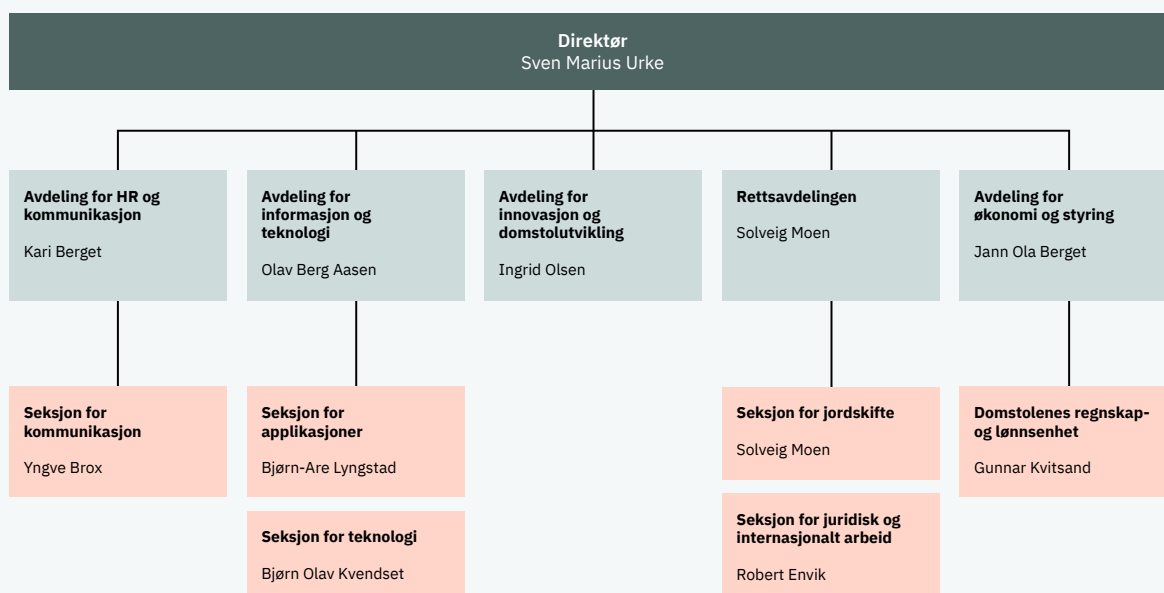
Direktør: Sven Marius Urke

Avdelingsdirektører:

- HR og kommunikasjon: Kari Berget
- Informasjon og teknologi: Olav Berg Aasen
- Innovasjon og domstolutvikling: Ingrid Olsen
- Rettsavdelingen : Solveig Moen
- Økonomi og styring: Jann Ola Berget

	Antall ansatte	Årsverk
Domstol-administrasjonen	149	147,50
Fast ansatte	136	135,40
Midlertidige ansatte	12	11,10
Åremålsansatte	1	1,00

Domstoladministrasjonens organisasjonskart per 31.12.2021

Antall ansatte i Norges domstoler per 31.12.2021

	Antall av ansattnavn	Summer av årsverk
Domstoladministrasjonen	149,0	147,5
Fast ansatte	136,0	135,4
Midlertidige ansatte	12,0	11,1
Åremålsansatte	1,0	1,0
Finmarkskommisjonen	9,0	8,2
Fast ansatte	8,0	7,8
Midlertidige ansatte	1,0	0,4
Høyesterett	74,0	72,4
Embedsmenn	22,0	22,0
Fast ansatte	50,0	48,9
Midlertidige ansatte	2,0	1,5
Jordskifterett	235,0	227,0
Avvikende midlertidige ansatte	1,0	1,0
Embedsmenn	71,0	70,9
Fast ansatte	149,0	143,0
Midlertidige ansatte	11,0	9,5
Vikarer	3,0	2,6
Lagmannsrett	334,0	327,1
Avvikende midlertidige ansatte	21,0	21,0
Embedsmenn	179,0	177,1
Fast ansatte	122,0	118,1
Midlertidige ansatte	5,0	5,0
Vikarer	7,0	6,0
Tingrett	1 273,0	1 242,2
Avvikende faste ansatte	3,0	3,0
Avvikende midlertidige ansatte	28,0	28,0
Ekstrahjelp	2,0	2,0
Embedsmenn	357,0	356,3
Fast ansatte	655,0	628,5
Midlertidige ansatte	199,0	197,0
Vikarer	29,0	27,4
Utmarksdomstolen	4,0	0,6
Avvikende midlertidige ansatte	4,0	0,6
Totalsum	2 078,0	2 025,0

Merknad til tabellen:

Avvikende midlertidige ansatte: Konstituert dommer som ikke er ansatt i domstolene fra før.

Avvikende faste ansatte: Konstituert dommer som til vanlig er embetsdommer i en annen domstol.

Tilsynsutvalget for dommere

Tilsynsutvalget for dommere er et selvstendig og uavhengig disiplinærorgan som behandler klager på dommere. Utvalget er oppnevnt av Kongen i statsråd. Tilsynsutvalget omfatter alle fagdommere i jordskifterettene, tingrettene, lagmannsrettene og Høyesterett. Ordningen gjelder foruten de faste embetsdommere også midlertidige dommere og dommerfullmektiger. Tilsynsutvalget består av to representanter for allmennheten, en advokat, to dommere fra de alminnelige domstolene og en jordskiftedommer.

Les Tilsynsutvalgets årsmelding på domstol.no.

Innstillingsrådet for dommere

Innstillingsrådet er, som Tilsynsutvalget for dommere, et selvstendig og uavhengig organ. Dommere i Høyesterett, lagmannsrettene, tingrettene, jordskifterettene og Utmarksdomstolen for Finnmark utnevnes av Kongen i statsråd etter innstilling fra Innstillingsrådet for dommere.

Les Innstillingsrådets årsmelding på domstol.no.

Sidegjøremålsregisteret for dommere

Sidegjøremålsregisteret er en oversikt over

tillitsverv, investeringer og annet som en dommer har ved siden av embetet. Registeret gjør det lettere for interesserte å foreta undersøkelser rundt dommerens habilitet. Registeret føres av Domstoladministrasjonen og er tilgjengelig på www.domstol.no.

Nøkkeltall fra 2021

Fordeling av innkomne saker i tingrettene

I 2021 kom det inn fem prosent færre tvistesaker til tingrettene enn i 2020. Antallet avviklede saker var uendret fra året før. Restansene av tvistesaker har blitt vesentlig redusert gjennom 2021. Om lag 1/4 av tingrettene var utenfor Stortingets mål om en saksbehandlingstid på seks måneder. Det er en reduksjon fra 2020.

De største kategoriene blant tvister som kom inn til domstolene var:

- alminnelige tvistesaker (47 prosent)
- saker etter barneloven (20 prosent)
- overprøving ved tvangsvedtak (8 prosent)
- arbeidsrettssaker (7 prosent)

Siden 2006 har rettsmekling vært et tilbud ved alle tingrettene og lagmannsrettene. I tingrettene

Sakstyper i tingrettene	Antall saker i 2021 (endring fra 2020)			Gj. snittlig sakbeh.tid	Domstoler utenfor mål	Mål
	Innkomne	Avgjorte	Restanse			
Tvistesaker	12 309 (-5%)	12 889 (0 %)	6 095 (-9 %)	5,6 mnd (-)	26 % (40 %)*	6 mnd
Enedommersaker	49 397 (-4 %)	49 321 (-4 %)	1 879 (4 %)	0,4 mnd (-)	0 % (2 %)*	1 mnd
Meddomsrettssaker	13 914 (-3 %)	14 052 (0 %)	3 308 (-4 %)	2,8 mnd (- 0,4)	43 % (44 %)*	3 mnd

ble det i 2021 avholdt rettsmeklingsmøter i 2109 saker (1983 i 2020), og 1424 saker er registrert som forlikt etter rettsmekling (1364 i 2020).

I 2021 var det en reduksjon i saksinngangen av straffesaker til tingrettene. Det kom inn tre prosent færre meddomsrettssaker og fire prosent færre enedommersaker i 2021, sammenlignet med året før.

Grunnet pandemien var tingrettens mulighet til å avvikle saker redusert i første del av 2020, men produksjonen kom opp på et normalt nivå høsten 2020. Dette har blitt videreført i 2021. Restansene er derfor nede på et historisk sett lavt nivå ved inngangen til 2022. En av årsakene til at dette har

vært mulig, er tilleggsbevilgninger fra Stortinget, som ble benyttet til å konstituere et større antall dommere.

Antallet straffesaker med over seks års strafferamme i tingrettene har vært svakt økende de siste årene. Det gir støtte til budskapet fra flere domstoler om at de mest alvorlige sakene får stadig større betydning for hverdagen i domstolen.

Samlet viser årsstatistikken at gjennomsnittlig saksbehandlingstid er redusert for avgjorte meddomsrettssaker i 2021, fra 3,2 måneder i 2020 til 2,8 måneder i 2021. 43 prosent av tingrettene var utenfor målsettingen for saksbehandlingstid i meddomsrettsakene.

Innkomne saker til tingrettene 2021

- Enedommersaker (=49 397)
- Tvangssaker (= 18 711)
- Tvistesaker (=12 309)
- Meddomsrettssaker (=13 914)
- Konkurssaker (= 8 336)
- Skiftesaker (=1 656)
- Gjeldsordning (=1 208)
- Skjønn (= 217)

Figuren viser antallet innkomne saker.

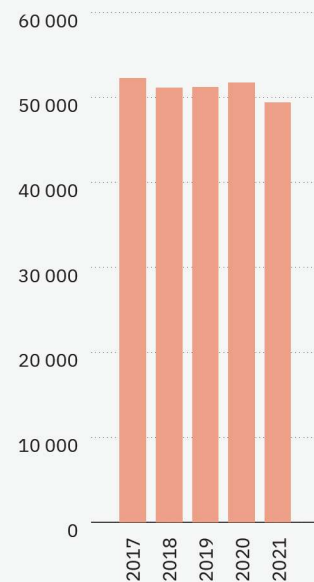
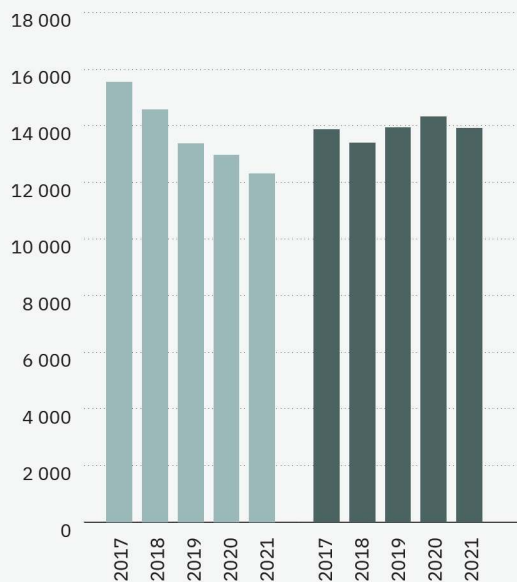
Ulike sakstyper har ulik kompleksitet, så figuren gir ikke et reelt bilde på ressursbruk i de ulike sakstypene.

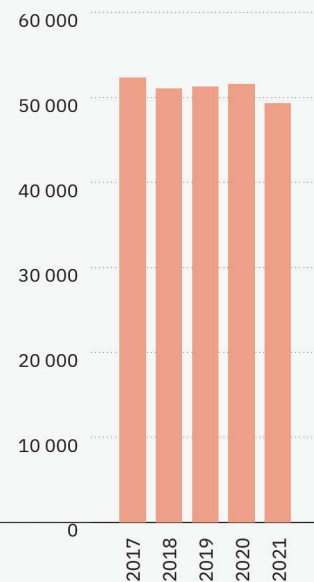
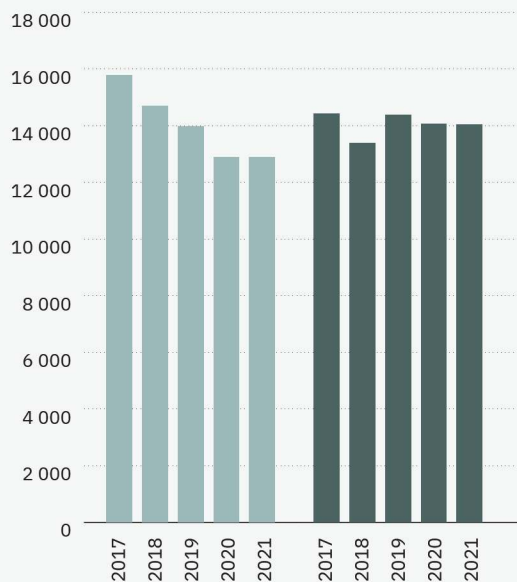
Innkomne saker 2017–2021

- Sivile tvistesaker
- Meddomsrettssaker
- Enedommersaker

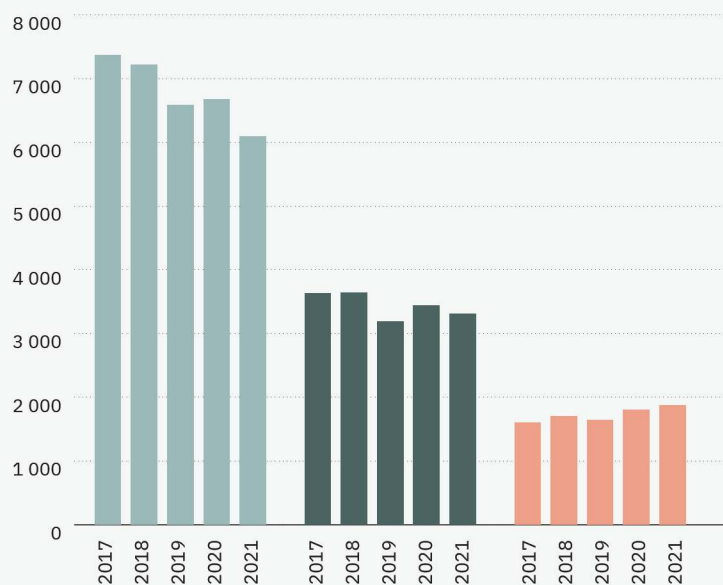
Antall behandlede saker 2017–2021

- Sivile tvistesaker
- Meddomsrettssaker
- Enedommersaker

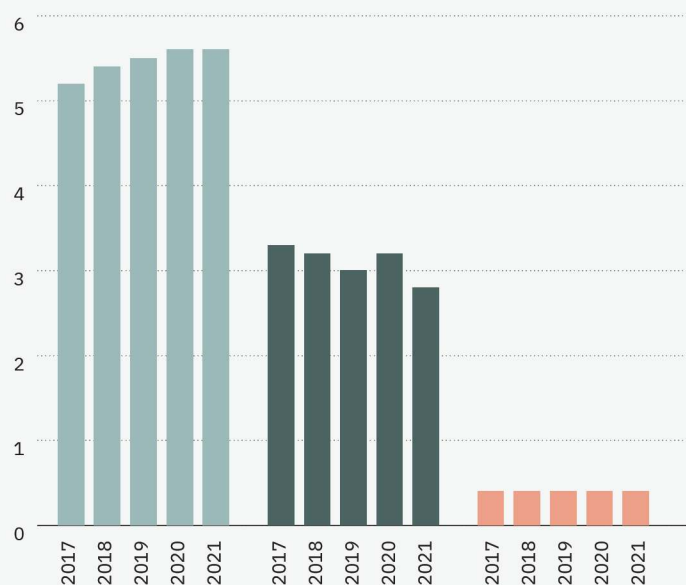
Antall saker i restanse 2017–2021

- Sivile tvistesaker
- Meddomsrettssaker
- Enedommersaker

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid (mnd)

- Sivile tvistesaker
- Meddomsrettssaker
- Enedommersaker

Lagmannsrettene

I 2021 avviklet lagmannsrettene flere saker enn det som kom inn, og restansene gikk ned. For anker over dom i sivile saker var saksinngangen nærmest uendret, men det var økt avvikling av saker i 2021, sammenlignet med 2020.

Lagmannsrettene fikk inn like mange straffeanker til ankeprøving som i 2020. Ved inngangen til 2020 ble det gitt økt adgang til å nekte fremmet saker med strafferamme på over seks år. Andelen saker som henvises til behandling, har vært lavere i 2020 og 2021 sammenlignet med årene før. Sammenlignet med 2020, ble det i 2021 henvist færre begrensete anker i meddomsrett til behandling, men flere bevisanker.

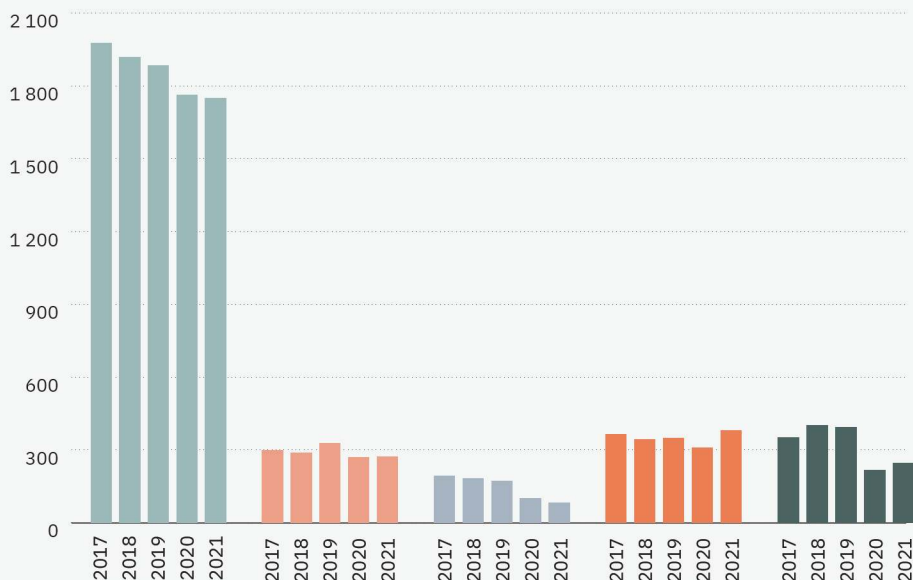
Lagmannsrettene har behandlet flere saker enn det som har blitt henvist for alle de fire straffesakstypene, og restansene av saker til behandling ble dermed bygget ned i løpet av 2021.

Saksbehandlingstiden lå stabilt for sivile ankesaker, den gikk opp i begrensete anker i straffesak, men ble redusert i øvrige straffesakstyper i 2021. Samlet for alle lagmannsrettene var saksbehandlingstiden i 2021 lengre enn målet på seks måneder i sivile anker over dom. Det var fire av seks lagmannsretter som klarte målet i 2021. Samtlige av lagmannsrettene hadde saksbehandlingstider som var lenger enn målet på tre måneder i straffesakene.

Sakstyper i lagmannsrettene	Antall saker i 2021 (endring fra 2020)			Gj. snittlig saksbeh.tid	Domstoler utenfor mål	Mål
	Innkomne	Avgjorte	Restanse			
Anke over dom i sivile saker	1 750 (-1 %)	1 978 (13 %)	833 (-22%)	6,8 (-0,1)	2 (3)	6 mnd
Anke over dom i straffesaker	2 756 (0 %)	2 880 (8 %)	206 (-39 %)	1,3 (0,3)		
Fagdommer	272 (1 %)	293 (-1 %)	91 (-20 %)	4,6 (-0,7)	5 (6)	3 mnd
Begrenset anke i straffesak	81 (-19 %)	89 (-28 %)	31 (-21 %)	5,8 (0,4)	6 (6)	3 mnd
Bevisanke under 6 år	379 (23 %)	380 (16 %)	183 (-1 %)	6,5 (-1,3)	6 (6)	3 mnd
Bevisanke over 6 år	245 (13 %)	272 (-1 %)	125 (-18 %)	7,3 (-0,3)	6 (6)	3 mnd

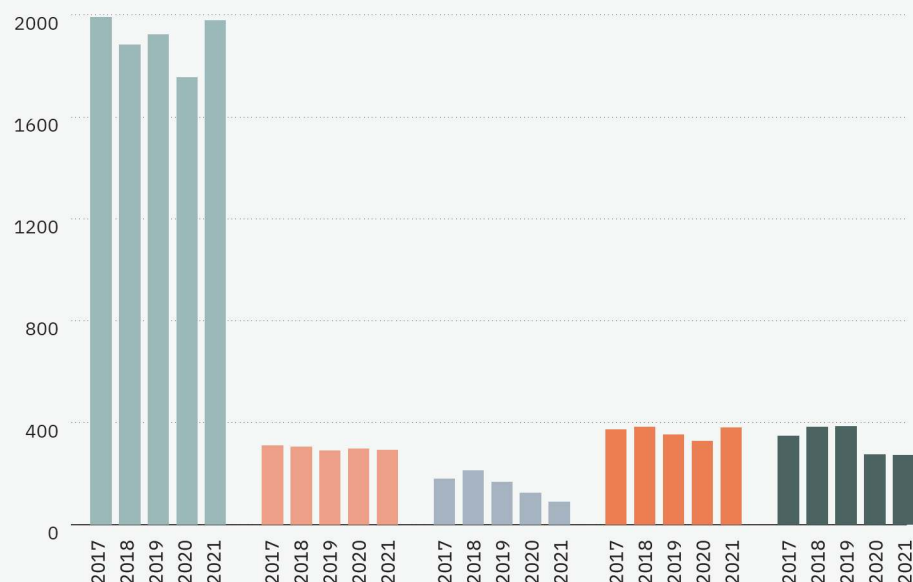
Innkommne saker 2017–2021

- Anke over dom i sivile saker
- Fagdommersaker
- Meddomsrett – begrenset anke
- Bevisanke under 6 års strafferamme
- Bevisanke over 6 års strafferamme

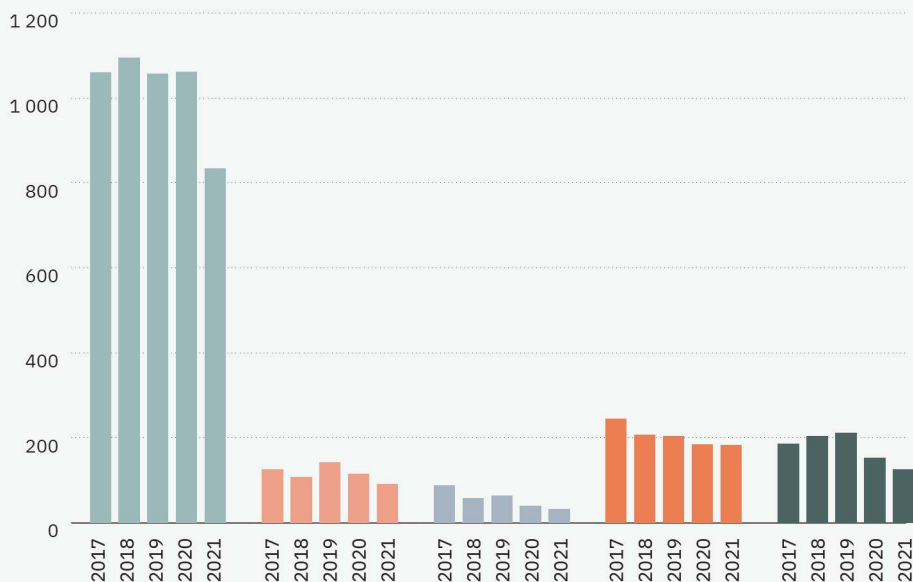
Antall behandlede saker 2017–2021

- Anke over dom i sivile saker
- Fagdommersaker
- Meddomsrett – begrenset anke
- Bevisanke under 6 års strafferamme
- Bevisanke over 6 års strafferamme

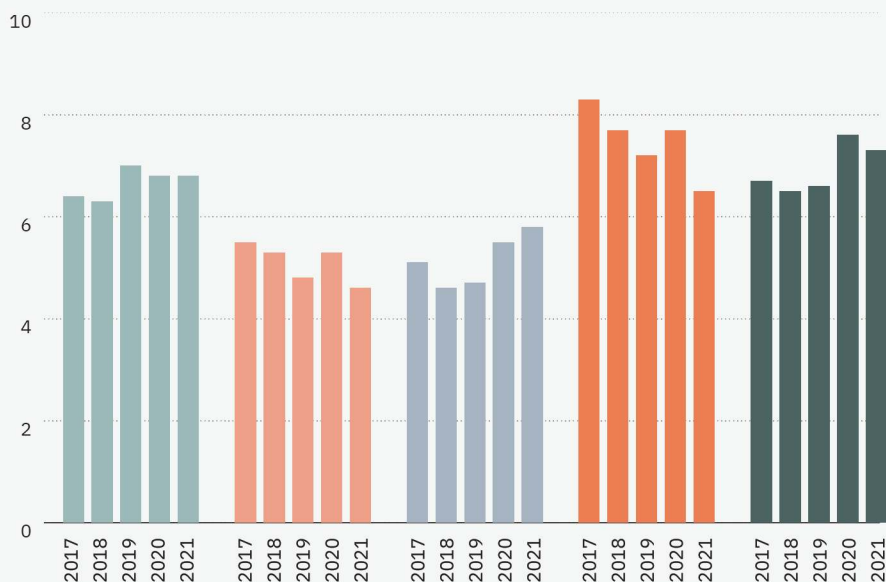
Antall saker i restanse 2017–2021

- Anke over dom i sivile saker
- Fagdommersaker
- Meddomsrett – begrenset anke
- Bevisanke under 6 års strafferamme
- Bevisanke over 6 års strafferamme

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid (mnd)

- Anke over dom i sivile saker
- Fagdommersaker
- Meddomsrett – begrenset anke
- Bevisanke under 6 års strafferamme
- Bevisanke over 6 års strafferamme

Jordskifterettene

I 2021 fikk jordskifterettene inn 1357 saker, noe som er en reduksjon på én prosent sammenlignet med 2020. Det kom inn flere rettsfastsettende og færre rettsendrende saker, mens det for skjønn og saker om gjenåpning kun var mindre endringer i 2021 sammenlignet med året før.

Jordskifterettene avgjorde 1317 saker i 2021, som er en økning på fire prosent sammenlignet med året før. Etter flere år med nedbygging av restanser økte igjen antallet foreliggende saker noe i 2021.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for avgjorte saker var 16 måneder. Det er store forskjeller i gjennomsnittlig saksbehandlingstid mellom de enkelte jordskifterettene.

Høyesterett

I 2021 behandlet Høyesterett 59 sivile saker og 29 straffesaker i avdeling. To av de sivile sakene ble avgjort etter skriftlig behandling. I tillegg ble én sivil sak avgjort av Høyesterett i plenum, og én sivil sak og én straffesak av Høyesterett i storkammer. Høyesterett i plenum ga dessuten en betenkning til Stortinget etter Grunnloven § 83. Høyesterett mottok til sammen 2266 ankesaker,

fordelt på 471 anker over dom i sivil sak, 373 anker over dom i straffesak, 615 anker over kjennelse eller beslutning i sivil sak og 807 anker over kjennelse eller beslutning i straffesak.

Andre målinger av betydning for domstolene

Tiltroundersøkelsen 2021

Ipsos gjennomfører årlig en undersøkelse om befolkningens tiltro til ulike statlige organer. Resultatene fra Tiltroundersøkelsen 2021 viser at tilliten til domstolen er svært høy. 47 prosent svarer at de har svært stor tiltro, og 43 prosent har ganske stor tiltro til domstolene. I 2020 svarte 45 prosent at de hadde svært høy tiltro til domstolene. 90 prosent av befolkningen svarer at de har svært høy eller ganske stor tiltro til domstolene. I 2020 var tallet 92 prosent, i 2019 var tallet 83 prosent.

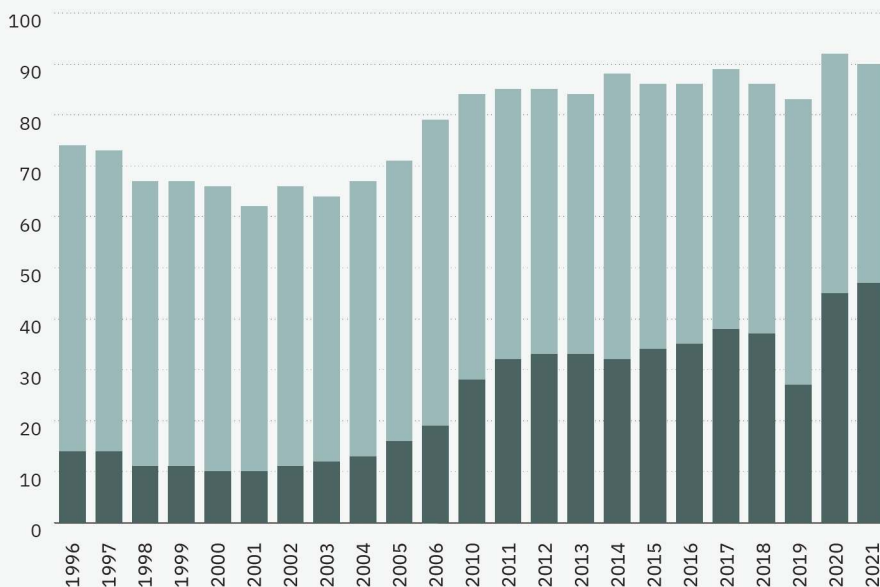
Sammenlignes domstolene med Stortinget, regjeringen og politiet, kommer domstolene best ut i årets tiltroundersøkelse. Domstolene er også i år best når det gjelder hvor mange som oppgir å ha svært høy tiltro.

Hovedtall

Sakstyper i jordskifterettene	Antall saker i 2021 (endring fra 2020)			Gj. snittlig saksbeh.tid	Foreslåtte mål
	Innkomne	Avgjorte	Restanse		
Jordskiftesak	1 357 (-1 %)	1 317 (4 %)	1844 (2 %)	16,0 mnd (-0,3)	
Rettsendrende:	427 (-4 %)	449 (3 %)	685 (-4 %)	18,5 mnd (1,2)	15 mnd
Rettsfastsettende:	844 (2 %)	782 (3 %)	1072 (6 %)	15,1 mnd (-1,3)	9 mnd

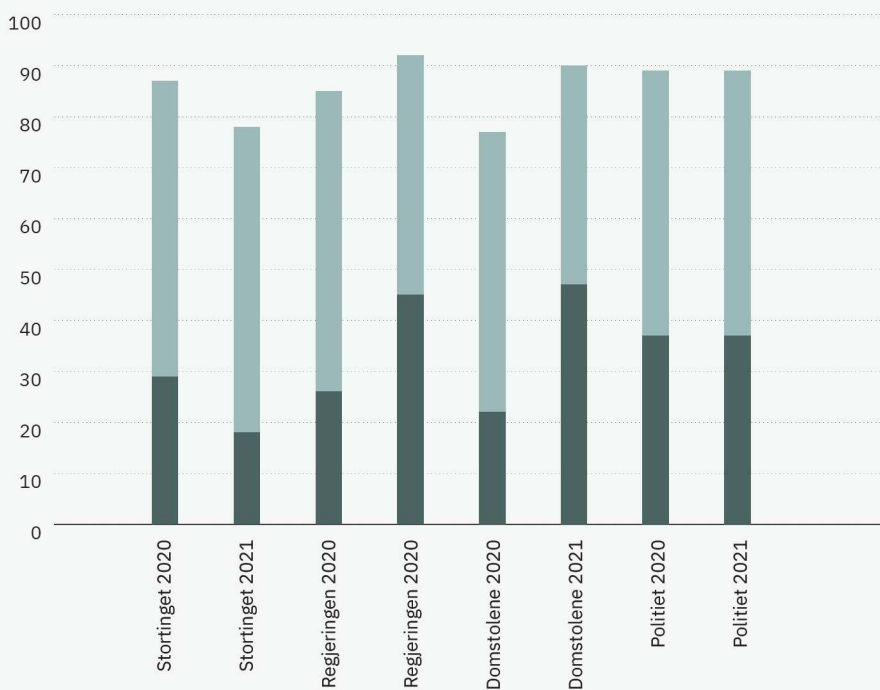
Tiltro til domstolene 1996–2021

- Svært stor tiltro
- Ganske stor tiltro

Tiltro utvalgte institusjoner

- Svært stor tiltro
- Ganske stor tiltro

Rule of Law Index

Hvert år måler World Justice Project (WJP), en anerkjent internasjonal sivilsamsfunnsorganisasjon som arbeider for å fremme rettsstaten rundt om i verden, en Rule of Law Index om hvordan mennesker over hele verden opplever rettssikkerheten i hjemlandet. I 2021 deltok 139 land. Til sammen 138 000 husholdninger og 4200 juridiske eksperter har deltatt i undersøkelsen.

WJP ser på åtte indikatorer: Maktfordeling, fravær av korrupsjon, åpenhet i forvaltningen, fundamentale rettigheter, lov og orden, håndhevelse av regelverk og hvordan rettssystemet fungerer, konfliktløsning og tvistemål samt straffesaker.

I år, som i fjor, kommer Norge på andreplass, etter Danmark. Norge har samme poengsum, men fordi Danmark blir rangert øverst i flere kategorier enn Norge, plasseres landet først. Norge er rangert som beste land i de to kategoriene åpenhet og behandlingen av straffesaker.

Norway

Region: EU, EFTA, and North America

Income Group: High

The scores range from 0 to 1, where 1 signifies the highest possible score and 0 signifies the lowest possible score.

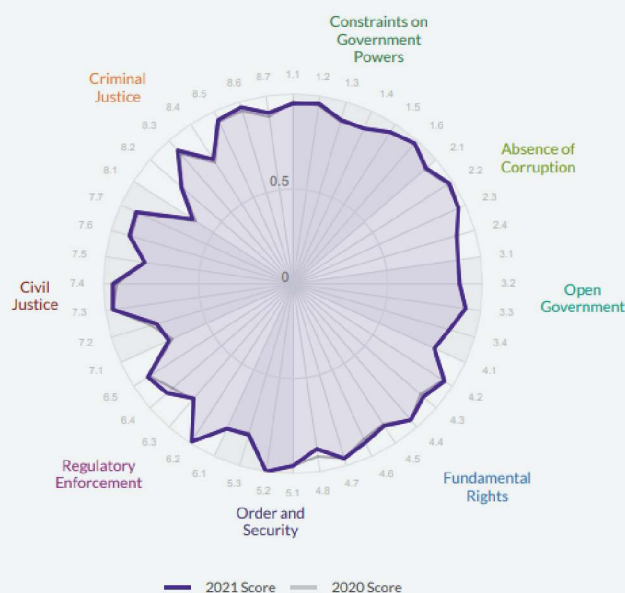
Overall Score	Regional Rank	Income Rank	Global Rank
0.90	2/31	2/46	2/139

Score Change	Rank Change
0.00	0

	Factor Score	Score Change	Regional Rank	Income Rank	Global Rank
 Constraints on Government Powers	0.94	0.00	2/31	2/46	2/139
 Absence of Corruption	0.94	0.00	2/31	2/46	2/139
 Open Government	0.89	0.00	1/31	1/46	1/139
 Fundamental Rights	0.91	0.00	2/31	2/46	2/139
 Order and Security	0.93	0.00	3/31	4/46	4/139
 Regulatory Enforcement	0.88	0.01	2/31	2/46	2/139
 Civil Justice	0.85	0.00	2/31	2/46	2/139
 Criminal Justice	0.85	0.01	1/31	1/46	1/139

* Indicates statistically significant change at the 10 percent level

Low Medium High

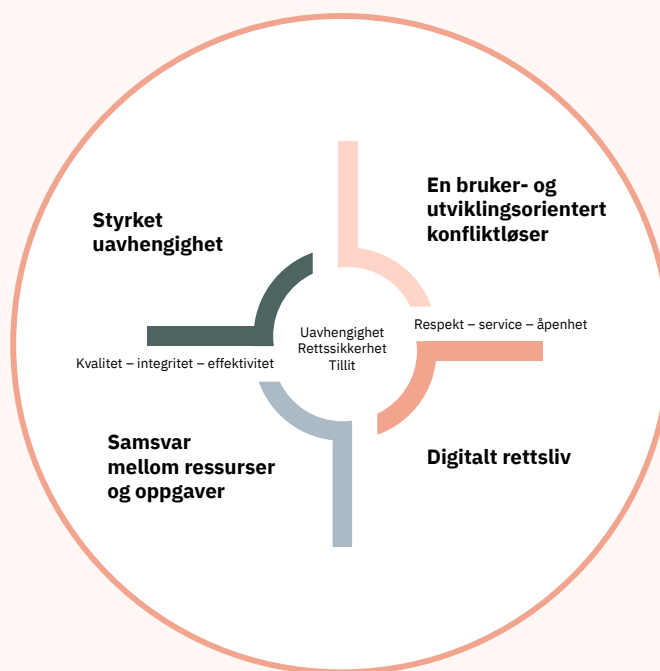

III. Årets aktiviteter og resultater

Som ledd i det strategiske arbeidet, settes det årlige mål. Disse var i 2021:

Mål 1	En bruker- og utviklingsorientert konfliktløser
Utviklingsområde	1.2. Riktige avgjørelser til rett tid
Tiltak	Mekling
Mål 2	Digitalt rettsliv
Utviklingsområde	2.1 Stabile, sikre og fleksible IKT-løsninger
Tiltak	Arbeide for å forhindre hendelser og avvik gjennom kompetansearbeid implementering av rutiner og rammeverk innenfor personvern og informasjonssikkerhet.
Utviklingsområde	2.2 Digital rettsprosess og brukerkommunikasjon 2.4 Målrettede kompetansetiltak og støtte til interne brukere i domstolene
Tiltak	Sikre at medarbeidere i domstolen tar i bruk og utnytter mulighetene for forenkling og effektivisering som ligger i nye digitale løsninger og tjenester.
Mål 3	Samsvar mellom ressurser og oppgaver
Utviklingsområde	3.2 Bedre ressursutnyttelse
Tiltak	Aktiv saksstyring
Utviklingsområde	3.3 Utvikle og legge til rette for bruk av felles praksis og løsninger.
Tiltak	Implementering av felles retningslinjer for sivile saker og straffesaker og for “Bruksordning for vei” når det gjelder jordskiftedomstolene.

Domstolene 2025

Det har vært jobbet aktivt mot disse målene i 2021, og arbeidet har vært knyttet opp mot domstolsreformen. I forbindelse med reformen ble det lagt ned et stort arbeid i utvikling av nasjonale anbefalinger på ledelsesstruktur og intern organisering. Disse er i all hovedsak fulgt i alle de nye sammenslåtte domstolene i førsteinstans. Intensjonen har vært: Like der vi kan, ulike der vi må. Domstolene har i stor grad opprettet roller og faggrupper i tråd med anbefalingene, og harmonisert og utviklet nye felles rutiner i de nye domstolene. Dette har medført større fleksibilitet, som har hatt stor betydning for saksavviklingen. Det har også bidratt til ytterligere moderat spesialisering i tingrettene, blant annet knyttet til rettsmekling. Den tidligere satsingen på rettsmekling er med det forsterket. I jordskiftedomstolene er det stadig flere ingeniører som gjennomfører rettsmekling. I tillegg er det her gjennomført nasjonale kompetansetiltak knyttet til 'Bruksordning for vei', og den interne veilederen her er tatt i bruk.

Aktiv saksstyring har vært prioritert i mange domstoler. Samlet er det arbeidet som er gjort, viktig for å oppnå målene med domstolsreformen om kortere saksbehandlingstid, bedre ressursutnyttelse og sterkere fagmiljø.

Det arbeides med implementering av felles retningslinjer for behandling av straffesaker.

Også i de domstolene som ikke har endret rettskrets, er det stor oppslutning rundt utvikling og bruk av felles løsninger og retningslinjer.

Sammenslåing av førsteinstansdomstoler kombinert med langvarig pandemi har ført til en betydelig økt bruk av digitale arbeidsmetoder og løsninger i domstolene. Satsingen på teknisk utstyr som følge av pandemien har bidratt til tettere samhandling mellom rettsstedene og økt mulighet for å avvikle saker digitalt. Både dommere og andre medarbeidere i domstolene har vist evne og vilje til å arbeide på nye måter. Det er avholdt en rekke kompetansehevede tiltak i form av webinarer sentralt, som har bidratt til at løsningene har kunne benyttes fullt ut.

Økt digitalisering fører også til sårbarhet hva gjelder informasjonssikkerhet og personvern. Det er i 2021 gjennomført en rekke kompetansetiltak og implementering av rutiner og rammeverk innenfor personvern og informasjonssikkerhet for å forhindre hendelser og avvik.

Digitalisering under en pandemi

Investeringer i utstyr knyttet til Digitale domstoler I og II

Prosjektet Digitale domstoler er Domstoladministrasjonens langsiktige satsning for å effektivisere og modernisere rettsprosessen.

Digitalisering av rettsprosessen har så langt gitt gode resultater. Samtidig er et videre arbeid avhengig av et forsterket fundament innenfor informasjonssikkerhet og informasjonsforvaltning.

Informasjonssikkerhetsarbeidet under Digitale domstoler II er organisert med tre deloppdrag:

- Sikkerhetsarkitektur
- Identitets- og tilgangsstyring
- Informasjonsforvaltning

Deloppdraget Sikkerhetsarkitektur skal innføre en fremtidsorientert sikkerhetsmodell, med mikrosegmentering som et viktig teknisk grep. Identitets- og tilgangsstyring introduserer et IAM-system (Identity and Access Management) for å ivareta identiteter, roller og rettigheter. Det tredje deloppdraget, informasjonsforvaltning, skal sikre god intern oversikt, og vil kartlegge den informasjonen domstolene behandler.

Grunnet gjennomføring av ny domstolstruktur i 2021, ble oppstart av prosjektet utsatt i cirka åtte måneder. Prosjektets tre deloppdrag er planlagt med gjennomføringsaktiviteter fram til sommeren 2023.

Elektroniske samhandlingsløsninger i straffesakskjeden (ESAS)

Elektronisk samhandling har vært et av satsingsområdene for å effektivisere straffesakskjeden. Satsingen på ESAS ble i 2017, 2018 og 2020 finansiert med øremerkede midler over statsbudsjettet. Det har ikke vært tilfellet i 2021. Gjennom samarbeidet mellom virksomhetene i straffesakskjeden over flere år, er det imidlertid etablert både formelle fora og uformell dialog som sikrer kontinuerlig oppmerksomhet på den elektroniske samhandlingen i straffesakskjeden til tross for begrensede ressurser til en større satsing.

I 2021 er det gjort endringer og forbedringer i virksomhetenes systemstøtter og rutiner for samhandlingen, som ytterligere bidrar til at målene for en sikker og effektiv samhandling nås.

Det er lagt ned et betydelig arbeid i å utarbeide et nytt forslag for en flerårig satsing på elektronisk samhandling i straffesakskjeden i perioden 2022 og fremover.

For domstolene er målet å effektivisere arbeidsprosessene, redusere faren for menneskelig feil, øke sikkerheten rundt informasjonen, og øke kvaliteten på statistikk og beslutningsinformasjon ved å utvikle systemstøtter slik at både begjæringer og avgjørelser blir mer strukturerte og gjenbraker informasjon som allerede finnes i våre systemer.

I forbindelse med Stortingets behandling av statsbudsjettet for 2022 kom finansieringen på plass. Prosjektet ESAS III, som skal gå i perioden 2022-2025, er under oppstart.

Domstolenes digitaliseringsatsing

Satsingen på digitalisering i domstolene er forankret i den strategiske planen Domstolene 2025 og Digitale domstoler I og II. Satsingen preger all utvikling knyttet til kjernevirksomheten i domstolene. Den overordnede ambisjonen er et digitalt rettsliv, med en heldigital og sømløs rettsprosess.

Satsingen ble påbegynt i 2017, og har siden 2021 omfattet alle domstolene.

Det vil være store kvalitative gevinster for domstolene og andre aktører ved blant annet:

- redusert risiko for manuelle feil
- gjenbruk av data og informasjon
- mer sporbare data og økt sikkerhet
- forbedret statistikkgrunnlag og styringsinformasjon
- bedret tilgjengelighet til data og dokumenter for domstolene og brukerne
- forsterket fundament innenfor informasjonssikkerhet og informasjonsforvaltning

Planlagte tiltak i noen hovedkategorier:

- produkt- og tjenesteutvikling
- utstyr i rettssaler
- informasjonssikkerhet og informasjonsforvaltning
- regelverksutvikling
- kompetanse-, organisasjonsutvikling og støtte

Planene for videreutvikling og etablering av nye digitale tjenester for å realisere mål og veikart for Digitale domstoler har i 2021 vært sterkt påvirket av arbeidet med ny domstolstruktur. Skifte av utviklingsleverandør har også påvirket kapasiteten og fremdriften.

Tiltak som har vært viktige for å støtte formålet med ny domstolstruktur, ble prioritert i første halvår. I andre halvår er arbeidet tatt opp for fullt. Aktørportalen for meddommere (AP) ble ferdigstilt, og innføringen er intensivert.

Det er etablert og innført ny tolkebestillingsløsning. Den nye tolkebestillingsløsningen forenkler og effektiviserer domstolenes bestilling av tolk, enten tolkene er oppført i nasjonalt tolkeregister eller i domstolenes egen tolkebase. Den er også lagt til rette for å ivareta krav om at tolk som benyttes av domstolene, skal kunne fremlegge utvidet politiattest.

Prosjektet «Oppgjør etter dødsfall» inngår som et av flere tiltak i livshendelsen «Dødsfall og arv», som er en av sju livshendelser der regjeringen har gitt føringer om prioritering av det digitale arbeidet. Dette er et tverrsektorielt prosjekt som er forankret i Digitaliseringsdirektoratet, og som skal resultere i sammenhengende tjenester for brukerne. Arbeidet med skifteprosessen i domstolene er under arbeid, men har hatt noe redusert fremdrift. Det pågår videre et parallelt lov- og regelverksarbeid for å sikre et hensiktsmessig regelverk når nye tekniske løsninger skal lanseres ved årsskiftet 2022/2023.

Elektronisk dødsfallregistrering ble innført ved årsskiftet 2021/2022.

Både Riksrevisjonen og Domstolkommisjonen har i sine rapporter fra henholdsvis 2019 og 2020 pekt på utfordringer ved dagens system for beramning av saker. Det samme har en rekke av domstolene.

I 2021 har det pågått et omfattende arbeid med å forbedre denne prosessen og utvikle bedre digital støtte på området. De første leveransene er satt i produksjon, og videre utvikling og innføring skjer i første halvdel av 2022.

I 2022 vil arbeidet med å sikre elektronisk samhandling med selvprosederende parter stå sentralt. Muligheten for å gjøre en slik løsning tilgjengelig for jordskifterettene vil ha prioritet, men vil deretter utvides til andre sakstyper.

Det vil også bli arbeidet med å gi økt digital støtte til flere sakstyper innen kategoriene gjeldssaker, tvangssaker og konkurs.

Sikre og stabile IKT-løsninger i en digital rettsprosess

Den største enkeltstående endringen som er gjort på IT-siden hos domstolene i 2021, er innføringen av ny domstolstruktur.

Som følge av ny domstolsreform måtte alle domstolenes tekniske systemer legges om både for jordskifterettene, tingrettene og lagmannsrettene. Dette var en svært omfattende og krevende oppgave.

Selv om den nye domstolstrukturen kun omfattet tingrettene og jordskifterettene, har endringene i IT-systemene også påvirket Høyesterett og lagmannsrettene. Dette skyldes at domstolene har en felles IT-forvaltning, som omfatter infrastruktur og saksbehandlingssystem. Domstolene og aktørene har eksempelvis opplevd fire kortere perioder hvor det har vært nødvendig å ta ned datasystemene for å gjennomføre endringer.

Arbeidet har medført et omfattende koordineringsarbeid og kostnader hos de aktørene som har digital samhandling med domstolene. Gjennom god dialog har det vært mulig å få til at disse gjennomførte nødvendige endringer i sine systemer på de samme tidspunktene som domstolene. Den digitale samhandlingen kunne derfor fortsette fra en dag til en annen.

Det tekniske arbeidet med ny domstolstruktur ble levert som forutsatt, og uten større feilsituasjoner i den daglige driften til domstolene etter overgangen til ny domstolstruktur, noe som må anses som meget bra.

Arbeidet med ny domstolstruktur har medført at de fleste andre utviklingsoppgavene er utsatt, slik at gjennomføringen av disse er mellom seks og ni måneder forsinket.

Allmenngjøring av rettspraksis

Arbeidet med allmenngjøring av rettspraksis knytter seg til utviklingen av en digital løsning som muliggjør lagring, deling og gjenbruk av data om domstolens virksomhet. I første omgang gjelder dette mediefiler fra opptak av rettsmøter, data om rettsavgjørelser og kartdata. Arbeidet skjer gjennom et tiltak kalt Plattform for domstoldata, og dette fortsetter i 2022.

Investering

Koronapandemien styrer fortsatt i stor grad investeringene i teknisk utstyr. Satsingen på videokonferanseutstyr og innføring av heldigitale rettssaler fortsetter. I 2021 ble 40 rettssaler heldigitalisert, og det ble rullet ut i overkant av 100 videokonferanseenheter. Totalt har nå cirka 75 prosent av alle rettssalene tilgang til å bruke videokonferanse i saksbehandlingen. Cirka 30 prosent av alle rettssaler er regnet som heldigitale.

Høsten 2021 begynte arbeidet med å bytte plattform for virtuelle møterom. Årsaken til byttet er først og fremst et ønske om å benytte en mer standardisert plattform. Den nye plattformen vil også på sikt redusere kostnadene knyttet til digital saksavvikling og videomøter.

Kvalitet og organisasjonsutvikling

Rekruttering i domstolene

Stortinget vedtok ny domstolsreform 12. desember 2020. Ikrafttreddelsen skjedde puljevis for domstolene. Ny domstolstruktur var gjennomført teknisk og formelt 26. april 2021 for tingrettene, og 20. juni 2021 for jordskifterettene.

Som følge av ny domstolstruktur måtte en rekke stillinger som domstolleder i tingrettene og jordskifterettene lyses ut. Det samme gjaldt stillinger som nestledere. Totalt ble det lyst ut 26 stillinger som domstolleder, og 13 stillinger som nestleder i tingrettene og jordskifterettene. Dette kom i tillegg til Innstillingsrådet for dommeres øvrige virksomhet. Innstillingsrådets normale aktivitet kunne ikke utsettes da dette ville gått ut over domstolens virksomhet. Ny domstolstruktur innebar derfor økt arbeidsbelastning for Innstillingsrådet og for sekretariatet, som er lagt til Domstoladministrasjonen.

Samlet ble det i 2021 utnevnt 26 domstolledere (ti jordskifterettsledere og 16 sorenskrivere) og 45 dommere (én i Høyesterett, seks i lagmannsrettene, 30 i tingrettene og åtte i jordskifterettene).

I tillegg har det vært 14 konstitusjoner inntil ett år som er behandlet av Innstillingsrådet; Tolv tingrettsdommere, én lagdommer og én jordskiftedommer.

Innstillingsrådet har i 2021 vurdert totalt 482 søknader og gjennomført 213 intervjuer. Dette gjelder både faste stillinger og konstitusjoner.

Av de utnevnte i 2021 i de alminnelige domstolene, var gjennomsnittsalder ved utnevning 45 år. 44 prosent var kvinner og 56 prosent var menn.

Av de utnevnte i 2021 i jordskiftedomstolene var gjennomsnittsalderen ved utnevning 48 år. 39 prosent var kvinner og 61 prosent var menn.

Det ble også gjennomført rekruttering av flere administrasjonssjefer.

For ledere som ikke skulle fortsette som ledere etter sammenslåingen av domstoler, ble det gjort avklaringer av det videre arbeidsforholdet.

De øvrige medarbeiderne i domstolene har fortsatt i sine stillinger etter strukturendringene, og arbeidsstedet er uforandret. Det har heller ikke vært nedbemanninger knyttet til strukturen.

Omstillings- og nedbemanningsprosjektet

Omstillings- og nedbemanningsprosjektet ble avsluttet i juni 2021. En del av dette prosjektet var å sikre at omstillingen i forbindelse med etablering av Domstolenes regnskaps- og lønnsenhet (DRL) ble gjennomført i tråd med lov- og avtaleverk. Det har blitt funnet løsninger for samtlige overtallige økonomimedarbeidere. De har enten fulgt oppgavene til DRL i Trondheim, blitt innplassert i

egen domstol, gått av med pensjon/AFP eller har skiftet jobb.

Ny domstolstruktur innebar en betydelig omstilling for mange medarbeidere i domstolen. Det ble gjennom prosjektet utarbeidet anbefalinger for organisering av domstolene. Dette ble gjort gjennom bred involvering og forankring i styringsgruppen for prosjektet. Anbefalingene omfatter organisering av lederstruktur, etablering av faggrupper, tillitsvalgt- og vernearbeid, personvern og øvrig intern organisering av domstolene.

Det ble gjennomført ulike målrettede kompetansetiltak, og gitt lederstøtte i etablering og utvikling av ny organisasjon som følge av ny domstolstruktur. Det ble beskrevet fremtidige kompetanseprofiler for alle medarbeidergrupper, samt kompetansebehov.

Mange av domstolene viser til at pandemien og strukturendringene har medført et stort digitalt løft. Det vises til økt bruk av digitale hjelpemidler, videreutvikling og harmonisering av arbeidsrutiner, etablering av ny ledelsesstruktur og intern organisering, økt samarbeid og bruk av ressurser på tvers av rettsstedene. Den digitale kompetansen har økt, og det er en forventning og ønske om at domstolen blir mer heldigital.

Mange av domstolene rapporterer at de jobber mye med kontinuerlig forbedring og forenkling, for en best mulig ressursutnyttelse. Kompetansetiltak og møteplasser for faglige diskusjoner er tiltak for å styrke fagmiljøene. 19 av tingrettene rapporterer at de har etablert, eller har under etablering, faggrupper og fagansvarlige.

Sikre systematisk og målrettet kompetanseutvikling for ledere og medarbeidere i domstolene og i Domstoladministrasjonen

Ledere er sentrale for arbeidsmiljø, trivsel og utvikling av domstolene. Det har derfor vært satset mye på dialog med lederne, og å tilby målrettede kompetansetiltak. Det har vært gjennomført digitale lederdialoger, et fysisk domstolleder møte over to dager, samt et administrasjonssjefsmøte.

Alle kompetansetiltak for ledere er gjennomført digitalt på grunn av pandemien. De ulike tiltakene var som følger:

- Introduksjonsprogram i fire moduler med fokus på systemkompetanse er gjennomført for 17 nye ledere
- Videreutviklingsprogram med fokus på endringsledelse er gjennomført for 121 ledere
- «Ledelse i 100», et lederprogram med tilhørende verktøy for oppstart av nye organisasjoner/rettskretser er gjennomført for 62 ledere med personalansvar
- Tidsstyring og selvledelse er gjennomført for rundt 70 ledere
- Pilot på Møteledelse er gjennomført for 17 ledere/teamledere
- Ledergruppeutvikling og coaching er gjennomført i ulike domstoler med behov

I løpet av høsten 2021 er det gjennomført digitale månedlige HR- forum på 45 minutter. Målgruppen er ledere og HR-medarbeidere i domstolene. Temaene så langt har vært ny domstolstruktur, hjemmekontor, organisering av IKT-kompetanse, etablering av fagteam, ny regjeringsplattform, lokale lønnsforhandlinger og kompetanseprofiler. HR-forumene videreføres i 2022.

For dommere er alle tiltak gjennomført digitalt på grunn av pandemien.

- Introduksjonsprogram i fem moduler, gjennomført for rundt 86 nye dommere i jordskifterettene og alminnelige domstoler

Dommerseminaret 2021 ble gjennomført digitalt. Det var cirka 600 deltakere fordelt på to digitale seminarer.

Tema for dommere i de alminnelige domstolene var:

- Norge er dømt i EMD for konvensjonsbrudd i barnevernssaker. Hva betyr dette, hva gjelder, og hva kreves av oss?
- Sjekk blindsonen! Hvordan identifisere EØS-rettslige problemstillinger?

Tema for dommere i jordskifterettene var:

- Oppdatert kunnskap om rettspraksis innenfor jordskiftedomstolenes kompetansefelt og tilgrensende rettsområder.
- Klarere, kortere, bedre? – om struktur og språk i jordskifterettens avgjørelser.

Dommerpodden

I 2021 ble det spilt inn tolv episoder av Dommerpodden, som primært er et kompetansetiltak for dommere. Tema har vært:

- «Hvordan skal domstolene være i fremtiden»
- «Den profesjonelle samtalen»
- «Nye tilregnelighetsregler»
- «Ungdomsstraff og ungdomsoppfølging»
- «Hjelp jeg skal bli dommer»
- «Aktiv saksstyring»
- «Domstolsprøving av forvaltningsvedtak»
- «Rettsmøter på video»

- «Straffeutmåling i narkotikasaker»
- «Ankesiling»
- «Livet i Høyesterett»

Mekling

Rettsmekling er et satsingsområde for domstolene i første og andre instans og jordskifterettene. Det er derfor utviklet et eget kompetanseløp for rettsmeklere.

Stadig flere av tingrettene har dommere som jobbet spesielt med rettsmekling. I jordskifterettene har det de senere årene vært satset særskilt på mekling ettersom saksbehandlingstiden i jordskifterettene er lang. Domstoladministrasjonen har i den forbindelse bidratt med ressurser til å gjennomføre nødvendige kompetansetiltak, både lokalt og regionalt.

Tilbakemeldingene i årsrapporteringen fra jordskifterettene viser at rettsmekling i jordskifterettene gir positive resultater i saksavviklingen, og at ingeniørene er en betydelig bidragsyter i dette arbeidet. Forliksprosenten varierer fra 65-100 prosent i sakene som rettsmekles. Årsrapporteringen viser også at jordskifterettene i større grad etablerer egne rutiner for rettsmekling, og at det i enkelte jordskifteretter opprettes rettsmeklingsgrupper.

Det er videre gjennomført rettsmeklingsseminarer over til sammen tre dager for rundt 80 jordskiftedommere.

Barns beste i domstolen

Domstoladministrasjonen har over flere år arbeidet med kompetansetiltak rettet mot alle aktørene i rettsvesenet for å sikre kvaliteten av domstolenes behandling av saker som berører barn.

I 2021 ble det arbeidet aktivt med tiltak for å følge opp avgjørelsene fra Den europeiske menneskerettighetsdomstolen (EMD) og fra Høyesterett på barnevernområdet. Som en direkte oppfølging av EMDs avgjørelser, opprettet Domstoladministrasjonen en arbeidsgruppe

som i august 2021 ferdigstilte en digital nasjonal veileder for behandling av barnevernssaker i domstolene. Arbeidsgruppen var tverrfaglig sammensatt med dommere og eksterne ressurser.

Veilederen er ment å være et praktisk hjelpemiddel for dommere i tingrettene og lagmannsrettene. Den er lagt ut på domstolenes intranett og på domstol.no. Veilederen er videre innarbeidet i barnerettsmodulen på introduksjonsprogrammet for nye dommere, og var tema på Dommerseminaret høsten 2021.

Høsten 2021 opprettet Domstoladministrasjonen en arbeidsgruppe for å utarbeide forslag til kompetanseløp for dommere i barnesaker. Bakgrunnen for arbeidet var blant annet Særdomstolsutvalget for barne- og familiesakers utredning, Domstolkommisjonens delrapport I og II, høringsuttalelser fra Domstoladministrasjonens styre til disse, og de senere avgjørelser fra EMD og Høyesterett. Arbeidsgruppen har innhentet statistikk og foretatt kartlegging i domstolene, innhentet opplysninger fra øvrige nordiske land om kompetansetiltak for dommere i barnesaker samt mottatt innspill fra en ressursgruppe.

I desember 2021 leverte arbeidsgruppen sitt forslag. I tillegg til forslag om konkrete nasjonale, regionale og lokale kompetansetiltak for dommere, er det også forslag om tiltak som kan sikre tverrfaglighet og samarbeid med aktører på barnefeltet. Forslaget tar sikte på å bygge sterke fagmiljøer på saksfeltet, og fortsette å utnytte de mulighetene som dagens domstolstruktur har åpnet for. Domstoladministrasjonen vil jobbe videre med forslagene i 2022.

Domstoladministrasjonen har i 2021 gått inn som samarbeidspart i forskningsprosjektet «Children's right to participation» ved Universitetet i Bergen. Hovedmålsettingen er å utvikle ny kunnskap og kompetanse for å møte utfordringer knyttet til barns medvirkning i barnevernssaker. Domstoladministrasjonen vil bidra i prosjektet med informasjon om retningslinjer og anbefalinger, fremskaffe avgjørelser og statistikk og bidra til annen informasjon fra domstolene

under prosjektet. Prosjektet har en varighet til medio 2025.

Arbeidsgruppen «Fagteam barn» har i 2021 fortsatt sitt arbeid med å være en pådriver for å utvikle ivaretagelsen av barn i domstolene samt bidra til dialog og samhandling med aktører og offentlige myndigheter knyttet til barn. Fagteamet er tverrfaglig med et tett samarbeid mellom avdeling HR og kommunikasjon (HRK) og rettsavdelingen (RETT). Fagteamet blir videreført og skal evalueres innen 31.12.2022.

Samarbeidet med Barne- og familiedepartementet (BFD) om kompetansetiltak knyttet til barn i domstolen er videreført i 2021. «Fagteam barn» har i 2021 hatt dialog og samarbeid med Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) om støttet og beskyttet tilsyn. Høsten 2021 startet også et samarbeid med Bufdir knyttet til samværshindring/-vegving. Formålet er å identifisere utfordringer i disse sakene og foreslå en egnet modell for å behandle disse sakene på en bedre måte innen gjeldende lovgivning.

Det er særlig bedt om en vurdering av hvordan familievern, barnevern, domstolene og Nav kan samarbeide bedre. Ultimo 2021 er det

startet et nytt samarbeid med Bufdir knyttet til videreutvikling av utdanningsprogram for og oversikt over sakkyndige i barnevernssaker og foreldretvistsaker. Samarbeidet om disse oppdragene vil fortsette i 2022.

Studiepermisjon for dommere

Studiepermisjonsordningen innebærer at dommere i tingrettene, lagmannsrettene og jordskifterettene kan søke om å få én måned studiepermisjon hvert fjerde år. Gjennomføringen organiseres av den enkelte domstol. Studiepermisjon er et virkemiddel for å heve dommernes kompetanse innen ulike felt, og det stilles krav til faglig innhold og rapportering.

Det er mulighet til å søke om studiepermisjon én måned ekstra, som dekkes av Domstoladministrasjonen.

Etter søknad kan en dommer få dekket merutgifter, for eksempel reisekostnader og seminaravgifter i forbindelse med permisjonen.

I 2021 var det til sammen ti dommere som fikk støtte til merutgifter. Åtte dommere fikk etter søknad én ekstra måned studiepermisjon.

Introduksjonsprogram for dommerfullmektiger

I 2021 ble følgende opplæringstiltak gjennomført for dommerfullmektigene:

- Introduksjonsprogram i to moduler ble gjennomført for 149 dommerfullmektiger
- To webinar på Modul 1 (40 deltakere) og en fysisk samling (26 deltakere)
- Et webinar på Modul 2 (33 deltakere) og en fysisk samling (50 deltakere)
- Jordskiftedommerfullmektigene deltar ikke på Modul 1, men på en egen jordskiftmodul sammen med jordskiftedommere. Der deltok det seks jordskiftedommerfullmektiger

Kompetansetiltak for saksbehandlere og ingeniører

440 administrative medarbeidere i de alminnelige domstolene har deltatt på ulike kompetansetiltak av faglig karakter, for eksempel modulbasert program knyttet til tvangssaker, konkurs, strafferett og straffeprosess og notarius publicus-oppgaver. Modulbasert program i strafferett og straffeprosess ble gjennomført i form av fysisk samling, resten ble avholdt digitalt.

For jordskiftedomstolene er det arrangert flere tiltak rettet mot ingeniører og saksbehandlere, blant annet kompetansetreff med tema Lovisa og arkiv, meklings og bruksordning vei. Det har vært stor deltakelse fra både ingeniører og saksbehandlere.

Domstoladministrasjonen har i 2021 gjennomført en serie kompetansetreff i digitale ferdigheter. Kompetansetreffene er avviklet på Virksomhetsplattformen. Temaene for treffene er dels spilt inn som ønsker fra domstolene og dels valgt ut på bakgrunn av de erfaringene Brukersenteret i Domstoladministrasjonen har høstet i sin kontakt med domstolene. Flere medarbeidere har i etterkant gjennomført treffene ved å se på opptakene som er gjort. Tiltaket er forankret i begge kompetansekomiteene, og planlegges å videreføres i 2022.

Utover tiltakene som er nevnt ovenfor, har administrativt ansatte i de alminnelige domstolene og jordskifterettene muligheter til å søke om stipend for gjennomføring av individuelle kompetansetiltak. I tillegg arrangerer domstolene egne tiltak og aktiviteter for å øke kompetansen hos medarbeiderne. Dette er aktiviteter som fagdager, faglige treff og seminarer sammen med andre aktører.

Kompetanseutvikling i Domstoladministrasjonen

I Domstoladministrasjonen har 32 personer gjennomført introduksjonsprogrammet for nye ansatte. Medarbeidere i Domstoladministrasjonen har anledning til å delta på kompetansetreffene som arrangeres for domstolene.

Som en del av kompetanseløpet for medarbeiderne i Domstoladministrasjonen, gjennomføres en årlig «DA-dag», som er et tiltak på tvers av avdelingene. DA-dagen ble arrangert fysisk den 4. november.

Årets DA-dag handlet om å bli bedre kjent, både som kollegaer og med Domstoladministrasjonen som arbeidsplass og virksomhet. Det ble lagt vekt på å heve domstolkompetansen og gi økt innsikt i digitaliseringsarbeidet i Statens Lånekasse. Gjennomføringen var vellykket og med høy deltakelse.

Domstolenes regnskap- og lønnsseksjon (DRL)

Overføringen av økonomioppgavene fra tingrettene og lagmannsrettene til Domstolenes regnskap- og lønnsseksjon (DRL) ble som planlagt gjennomført i 2021. Som følge av inndelingen i nye rettskretser ble overføringen av økonomioppgavene fra jordskifterettene til DRL utsatt til mai 2022.

I DRL er det innført en standard for saksforberedende arbeid (førstekontroll) av alle godtgjørings- og utgiftsrefusjonskrav fra aktører i saker. I praksis innebærer det enhetlig

DOMSTOL
ADMINISTRASJONEN

krav til og kontroll av faktiske opplysninger, satser, dokumentasjon og vedlegg mv., før oversendelse av kravene til dommer for fastsettelse (godkjenning). Det er også innført standard arbeidsprosesser for gebyrinnkreving, fakturering av sakskostnader og oppfølging av saksregnskapene. DRL tilbyr domstolledelsen bistand i budsjettarbeid og oppfølging av driftsregnskapet.

Ved utgangen av 2021 var det cirka 40 årsverk i DRL som utfører økonomioppgavene samlet for domstolene. Arbeidet i DRL preges av både store volum og krav til nøyaktighet. DRL er organisert i tre faggrupper: Lønn, økonomistyring og salær. Det er i hovedsak rekruttert nye medarbeidere til DRL på bachelor- og masternivå innen økonomiske og administrative fag.

Hovedkilden til kunnskap om utgifter knyttet til sakene ligger i lønn- og regnskapssystemene, men disse gir ikke tilstrekkelig informasjon om sakene. Informasjonen om sakene fremgår av fagsystemet Lovisa. Sak- og regnskapsinfo kan derfor sammenstilles ved hjelp av saksnummer, men dette krever mye manuelt arbeid.

Det viktigste tiltaket for å bedre statistikkgrunnlaget på dette området er etableringen av datavarehuset som kan muliggjøre sammenstilling av data fra fag- og økonomisystemene. I løpet av andre halvår 2021 har data fra Lovisa om salærutgifter blitt tilgjengelig for rapportutvikling i datavarehuset.

Dataene er knyttet til salærkrav levert av advokater via Aktørportalen og saksbehandlingsflyten i Lovisa for salærfastsettelse. I første omgang er det utviklet rapporter for DRL som gir oversikt over antall salæroppgaver som innleveres daglig (volum), og saksbehandlingstid for salærfastsettelse og utbetaling. For tiden arbeides det med å utvikle rapporter som gir innsikt om utgiftene knyttet til fordeling på utgiftskapitler, sakstyper, beløpsstørrelser, antall salærnedsettelse, mv.

På lengre sikt er det en ambisjon å utvikle verktøy (rapporter) for sammenligning, som kan gi støtte til den som utfører salærkontroll og fastsettelse. Eksempelvis kan det være aktuelt å vise tidligere godtgjørelser i tilsvarende saker for samme aktør.

Utviklingsarbeid

Effektiv ressursutnytting gjennom felles praksis og større satsing på aktiv saksstyring i straffesaker

En arbeidsgruppe ledet av lagmann Hans-Petter Jahre, med representanter fra tingrettene, lagmannsrettene, Den høyere påtalemyndighet, privatpraktiserende advokater og Domstoladministrasjonen, avga i januar 2020 rapporten «Bedre og mer effektiv straffesaksbehandling i domstolene».

Sensommeren 2021 ble arbeidsgruppen satt på nytt med til dels nye medlemmer, og med representanter også fra Politidirektoratet og Politijuristene. Gruppen skal igjen ledes av lagmann Hans-Petter Jahre. Gruppens mandat er gitt av Den Norske Dommerforening, Domstoladministrasjonen, Politidirektoratet, Den Norske Advokatforening og Riksadvokaten. Gruppen skal foreta en ajourføring og eventuell supplering av felles retningslinjer av 13. januar 2020 for behandlingen av meddomsrettssaker i tingretten og bevisanker i lagmannsretten, som innbefatter samhandlingen mellom påtalemyndigheten og forsvarerne under saksforberedelsen.

Gruppen startet sitt arbeid høsten 2021 og skal avgi rapport innen 1. april 2022.

Evalueringsarbeid i utrederordningen i Borgarting lagmannsrett

Det har vært gjennomført en ekstern evaluering av utrederordningen i Borgarting lagmannsrett, med et blikk til nye erfaringer fra utrederordningen i Gulating lagmannsrett.

Evalueringen gir en bred og omfattende behandling av ulike sider ved ordningen. Det

trekkes frem en rekke positive sider ved denne, samtidig som det fremgår at det synes å være for tidlig å trekke endelige konklusjoner om effektene som særlig begrunnet etableringen av utredningsordningen i Borgarting lagmannsrett – kortere saksavviklingstider og økt saksavvikling. Det tidligere igangsatte restansenedarbeidingsprosjektet fra 2018 som fremdeles pågår, og koronasituasjonen, har vanskeliggjort den metodiske tilnærmingen i evalueringen på dette området. Dette må også ses i sammenheng med redusert saksinnngang i perioden som er evaluert. I tillegg var det først i 2021/2022 at utredningsenheten i Borgarting lagmannsrett nådde den planlagte bemanningen.

Evalueringen inneholder flere anbefalinger for å bedre utredningsordningen, noe som har interesse ved vurderingen av om det skal opprettes utredningsordninger ved flere av lagmannsrettene.

Regelverksutvikling under koronapandemien

Domstoladministrasjonen har spilt en aktiv rolle når det gjelder arbeidet med tilpasninger i prosessregelverket som følge av utbruddet av covid-19. I 2021 har behovet for å forlenge enkelte av de midlertidige reglene som ble gitt i 2020, og behovet for å innføre varige endringer i prosessregelverket på grunnlag av domstolens erfaringer med de midlertidige reglene, stått sentralt. Dette knytter seg blant annet til permanente endringer i prosesslovgivningens regler om signering, elektronisk forkynnelse, og om bruken av fjernmøte og fjernavhør.

Av annet regelverksarbeid som ble utført under pandemien, nevnes at det måtte utarbeides nye forskrifter for trekningskretsene for alle domstolens meddommere, noe som innebar et betydelig arbeid.

Den samiske dimensjonen

Den samiske dimensjonen handler om hvordan domstolene og Domstoladministrasjonen ivaretar de rettslige forpliktelsene offentlige myndigheter har overfor samene i Norge etter Grunnloven

§ 108. Utgangspunktet for dette arbeidet er de konkrete tiltakene og prioriteringene som ble foreslått av arbeidsgruppen bak rapporten «Den samiske dimensjonen i rettsvesenet» (2011). Tiltakene skal bidra til økt kunnskap om samerett og samisk kultur og bedre rekruttering av samiskspråklige medarbeidere.

Domstoladministrasjonen opprettet i 2015 Samisk forum for domstolene, som er et kontaktforum for domstolene i det samiske språkforvaltningsområdet. Forumet ledes av en styringsgruppe. Forumet har i 2021 avgitt en egen høringsuttalelse knyttet til domstolstruktur. Medlemmer av forumet og Domstoladministrasjonen har også deltatt i en referansegruppe knyttet til forprosjektet «Utvikling av juridiske termer på samisk» i regi av UiT.

På grunn av koronapandemien lyktes det ikke i 2021 å arrangere seminaret «Samerett i et nasjonalt og internasjonalt perspektiv». Seminaret arrangeres i samarbeid med Høyesterett og PluriCourts, og forutsettes gjennomført i mars 2022.

Tidligere Indre Finnmark tingrett, som har et særskilt ansvar for å ivareta den samiske dimensjonen i domstolene, ble i 2021 slått sammen med Øst-Finnmark tingrett. Den nye domstolen er Indre og Østre Finnmark tingrett, med rettssteder i Tana og Vadsø. Den nye domstolen har blitt styrket med en samisktalende dommerressurs og dommere med kjennskap til det samiske samfunn.

Internasjonalt arbeid

Domstoladministrasjonens styre vedtok i juni 2021 «Mål og handlingsplan for internasjonalt arbeid i DA for 2021-2025». Den beskriver tre hovedmål for Domstoladministrasjonens internasjonale arbeid:

- Domstoladministrasjonen skal gjennom deltakelse i europeisk domstolsamarbeid innhente – og bidra til - god praksis

- for uavhengige domstoler, preget av rettsikkerhet og høy tillit
- Domstoladministrasjonen skal ved ekstern finansiering bidra til rettsoppbyggende arbeid i andre land som en del av norsk utenrikspolitikk. Arbeidet skal bidra til velfungerende, uavhengige domstoler og rettssikkerhet for innbyggerne i de land vi samarbeider med
  - Domstoladministrasjonens internasjonale virksomhet skal bidra med internasjonale erfaringer inn i arbeidet med strategisk plan

Internasjonalt samarbeid

Domstoladministrasjonen arbeider aktivt som observatør i European Network of Councils for the Judiciary (ENCJ), og deltar hvert år i arbeidsgrupper tilknyttet nettverket. Over flere år har Domstoladministrasjonen blant annet deltatt i prosjektet «Independence, accountability and quality of the judiciary». Prosjektet har utarbeidet kriterier og innhentet informasjon om hvordan forskjellige lands domstoler er uavhengige og ansvarlige.

Domstoladministrasjonen er norsk medlem i Den europeiske kommisjonen for effektivitet i rettspleien (CEPEJ) i Europarådet. CEPEJ publiserer annethvert år en evalueringsrapport om europeiske rettssystemer. Den siste kom i oktober 2020. En ny omfattende rapportering er gjennomført i 2021. Sammenstillingen av denne vil bli publisert høsten 2022.

Europarådets HELP-program

Domstoladministrasjonen deltar i Europarådets HELP-program, som særlig ser på kompetansesarbeid knyttet til Den europeiske menneskerettskonvensjonen (EMK).

Samarbeid mellom de nordiske landene

Det foregår et utstrakt samarbeid på domstolsområdet mellom de nordiske landene. Blant annet møtes normalt de nordiske administrasjonene for domstolene årlig, og nordiske dommere gjennom SEND-seminarene. Under pandemien er aktiviteten blitt redusert.

Studiebesøk

Domstoladministrasjonen mottar jevnlig studiebesøk fra andre lands domstoler, og bistår norske domstoler i forberedelse av studiebesøk til utenlandske domstoler. På grunn av pandemien var det lav aktivitet i 2021. Gjennom program og prosjekt knyttet til EØS-midlene ble likevel noen aktiviteter gjennomført.

Rettsoppbyggende arbeid

Norge har siden inngåelsen av EØS-avtalen bidratt til sosial og økonomisk utjevning i EU gjennom de såkalte «EØS-midlene». Dette er flerårige program med en budsjetttramme på cirka 2,8 milliarder euro, og berører ikke domstolenes ordinære budsjett.

Justissektoren er et prioritert område for EØS-midlene.

For programperioden 2014-2021 er Domstoladministrasjonen programpartner sammen med Justis- og beredskapsdepartementet, Politidirektoratet og Kriminalomsorgsdirektoratet i justisprogrammet i Bulgaria, Litauen, Romania, og alene i Kroatia.

Avtalene mellom Norge og mottakerlandene er gjennomgående rettet mot styrking av europeisk domstolkultur, blant annet med forbedret implementering av EMK og EU-lovgivning.

Domstoladministrasjonen har to personer ansatt til å utføre arbeidet som programpartner, samt en prosjektkoordinator, som er finansiert av EØS-prosjekter. Gjennom disse koordineres og tilrettelegges ulike program- og prosjektaktiviteter.

Aktiviteter sammen med mottakerland i EØS-programmene i 2021

- Delegasjonsbesøk fra Litauen for å lære om Domstoladministrasjonens økonomistyring, domstolers budsjettstyring, domstolledelse etc.
- Studiebesøk fra Kroatia for å se på hvordan domstolene i Norge samhandler med andre etater for å tilby bedre digitale tjenester for brukerne.

- Webinar «Towards an ideal court president profile, June 2021».
- Digitalt studiebesøk fra Bulgaria om kompetansetiltak for dommere i Norge med spesielt fokus på menneskerettigheter.
- Internasjonalt seminar med tittel «Working with Judges to prevent and combat domestic and gender-based violence». I samarbeid med Likestillings – og diskrimineringsombudet (LDO) og Centre of Judicial Studies (CEJ) i Portugal, ble det avholdt en digital erfaringsutveksling mellom norske og portugisiske dommere over to dager om temaet vold i nære relasjoner.

Domstolene og Domstoladministrasjonen har samlet bidratt i en rekke prosjektaktiviteter knyttet til domstolen i flere samarbeidsland. En rekke dommere, saksbehandlere og -ansatte i Domstoladministrasjonen har bidratt med å forelese og skrive rapporter om god praksis knyttet til prosjektene. Arbeidet fortsetter i implementeringsperioden som pågår til april 2024.

Blant prosjekter med norske bidrag er tema som mekling, e-services, dommerevaluering, moderne læringsmiljø for dommere, bedre retts hjelp for sårbare grupper, økt kvalitet på rettsmøter, domstolledelse, vitnestøtte og barneavhør.

Vest-Balkan

Domstolene i Norge har i lang tid bistått regionen Vest-Balkan i rettsoppbyggende arbeid.

I 2018 inngikk Domstoladministrasjonen en ny treårig avtale med Utenriksdepartementet om regional bistand til domstolsreform på Vest-Balkan, med hovedfokus på å øke effektiviteten og kvaliteten i domstolene.

Domstoladministrasjonen har deltatt som partner i et domstolprosjekt i Bosnia-Herzegovina, blant annet sammen med domstolrådet i Nederland. Prosjektet fokuserte på utbedring av kvalitet og gode systemer for utnevning og forfremming av dommere. Kollegaveiledning er også blitt lansert og prøvd ut. Domstoladministrasjonen har videre bidratt i et prosjekt om utbedret saksbehandlingssystem for domstoler og påtalemyndighet i Kosovo.

I 2021 har det sammen med domstolene i flere land på Vest-Balkan blitt utviklet nye prosjekter. Domstoladministrasjonen tar sikte på å inngå en ny avtale med Utenriksdepartementet for å kunne bistå landene på Vest-Balkan med støtte til videre domstolsreformer.

10 mest besøkte nettsider

1. [Når går rettssaken](#)
2. [Arv og skifte](#)
3. [Aktørportalen](#)
4. [Straffesak](#)
5. [Om domstolene](#)
6. [Meddommere](#)
7. [Sivil sak](#)
8. [Innstillingsrådet](#)
9. [Jordskifte](#)
10. [Gjeld og konkurs](#)

Åpenhet og tillit

Informasjon og tilgjengelighet

Norske domstoler skal kjennetegnes gjennom åpenhet og tilgjengelighet, noe som bidrar til å ivareta og styrke domstolenes tillit i samfunnet. Både domstolene og Domstoladministrasjonen er derfor opptatt av å tilrettelegge for pressens og publikums tilgang til domstolene og å gi informasjon om domstolenes virksomhet. Arbeidet med dette vil fortsette i 2022, blant annet gjennom en sterkere satsing på «Dommernes mediegruppe». Gruppen består av dommere fra ulike instanser som svarer på generelle henvendelser fra pressen.

Ny visuell identitet for Norges domstoler

For å sikre at domstolene har en sammenfallende profil utad, er det utviklet et nytt grafisk uttrykk for domstolene som skal tas i bruk i 2022.

Domstolenes visuelle identitet bygger på idé- og verdigrunnlaget til domstolene. Den visuelle identitet er bygget opp rundt grunntanken om at alle domstolene skal snakke med én samlet stemme. Domstolenes nye designmanual skal bidra til å sikre dette.

Nettstedet domstol.no

Om domstol.no

Domstol.no er den viktigste informasjonskanalen for domstolene. Det skal være enkelt for brukerne å finne informasjon på nettsidene. Alle domstolene har egne nettsider under portalen domstol.no. Målgruppene for nettstedet domstol.no er domstolenes brukere og faste aktører i tillegg til skoleelever, studenter og det rettssøkende publikum.

Finnmarkskommisjonen og Utmarkdomstolen for Finnmark, Innstillingsrådet for dommere

og Tilsynsutvalget for dommere har også egne nettsider.

Etableringen av ny domstolstruktur innebar en fornyelse av nettsidene til mange domstoler.

Berammingslistene til domstolene vises i en publikumsversjon på domstol.no.

Brukerne orienterer seg ut fra egen domstol
Statistikken viser at sidene for hver enkelt domstol samlet sett har tre ganger så mange visninger som forsiden på domstol.no. Det tyder på at brukerne i stor grad søker i nettleseren etter egen domstol når de leter opp informasjon.

Forberedelser til nytt nettsted

En undersøkelse i 2020 påpekte mangler ved dagens nettsider, og nye nettsider vil derfor bli lansert våren 2022.

Disse nettsidene vil benytte den nye visuelle profilen, slik at alle møter et felles og moderne uttrykk. Brukervennligheten er forbedret gjennom lettere tilgjengelig informasjon.

En felles menystruktur vil dekke generell informasjon både for tingrettene, jordskifterettene, lagmannsrettene, Finnmarkskommisjonen og Utmarkdomstolen for Finnmark. I tillegg kan domstolene legge til nødvendig lokalt innhold uten at brukeren som i dag sendes til et eget lokalt nettsted. Dette gir redaktørene for nettsidene bedre oversikt og mindre oppfølgingsarbeid.

Pressetjenesten

Pressen har tilgang til en pressetjeneste, der det legges ut en versjon av berammingslistene som gir noe mer utfyllende informasjon. På pressetjenesten legges det også ut tiltaler og

dommer. Domstolenes pressetjeneste på nett er mye brukt, men har et forbedringspotensial. Domstoladministrasjonen har i 2021 kartlagt hvilke utviklingstiltak som ønskes både fra pressen og domstolene. Vi vil arbeide videre for å forbedre tjenesten i 2022. Det innebærer blant annet en teknisk mer stabil løsning, flere typer rettsdokumenter og å gjøre det enklere å følge utviklingen i en bestemt sak. Det vil både gi et bedre tilbud til media og effektivisere arbeidet i domstolene i årene som kommer.

Pressehenvendelser

Domstoladministrasjonen mottar en rekke medie henvendelser. Noe knytter seg til domstolene og Domstoladministrasjonens virksomhet, men en stor del dreier seg om statistikk for domstolenes avgjørelser. Saksbehandlingssystemet i domstolene setter begrensinger på hvor detaljert statistikk vi kan levere. Domstoladministrasjonen har som mål å bistå mediene så godt som mulig, og tar derfor om nødvendig forbehold om tallene. Ofte etterspørres også en oversikt over dommer på bestemte saksområder. Dette kan Domstoladministrasjonen levere med utgangspunkt i en mer offentlig vurdering. Begjæring om innsyn i bestemte avgjørelser må imidlertid fremsettes overfor den domstolen som avsa dom i saken.

Intranettet

I 2021 hadde intranettsidene i overkant av 3 200 000 sidevisninger. Dette var året da flere tusen intranettsider – nyheter, diskusjonsforum – skulle slettes eller flyttes som følge av ny domstolstruktur. For å støtte redaktørene i dette arbeidet ble det utviklet fem korte kompetansetiltak.

- Publisering fra dagens til nytt intranett
- Lær intranett på 25 minutter
- Publisere og dele nyheter
- Grunnleggende publisering
- Videregående publisering

Det ble totalt avholdt 19 digitale kompetansetreff, møter og kick-off-samlinger.

De tre områdene med flest sidevisninger i 2021 var:

- Nye rettskretser (42 000) Hensikt: All informasjon om arbeidet med nye rettskretser.
- Møtereferat Samarbeidsrådet for domstolene (7 955) Hensikt: Orienterere om saker som tas opp. Spesielt interessant i året for ny domstolstruktur.
- Starte et signeringsoppdrag (7 157). Hensikt: Veileder Elektronisk signatur.

Av sentrale nyheter på intranettet var informasjon om domstolstruktur - nye rettskretser vedtatt (1611), Nedetid i IT-systemene (1595) og Kompetansetreff. Digitale ferdigheter (1478) mest lest.

I løpet av sommeren var intervjuer med medarbeidere i domstolene populært. «Sommerpraten» hadde gjennomsnittlig 580 lesere.

Sosiale medier

Facebook er en viktig kanal for domstolene når det gjelder å nå den generelle befolkningen med opplysninger om domstolenes virksomhet. Antall følgere er 4 853. Domstoladministrasjonen bruker også Twitter for å dele relevante nyheter og lenker. Her er det 5 452 følgere. Også LinkedIn brukes for å orientere om ledige stillinger i Norges domstoler. Her deles også enkelte nyhetssaker. Antall følgere her er 2 868.

Service og tjenesteutvikling

Som følge av pandemien var det også i 2021 behov for betydelig veiledning og bistand i bruk av fjernmøteløsninger i domstolene. Det ble også lagt stor vekt på god og tilgjengelig smitteinformasjon, og godt smittevern i domstolenes lokaler. Som et eksempel ble det lagt opp til timebestillinger for notarialbekreftelser.

Brukerundersøkelser 2021

Domstolene i Norge gjennomførte senhøsten 2021 en undersøkelse om hvordan domstolenes brukere oppfatter domstolenes uavhengighet. Undersøkelsen er gjennomført i henhold til en

spørsmålsmal utviklet av European Network of Councils of the Judiciary (ENCJ). Brukere av to lagmannsretter, to tingretter og to jordskifteretter deltok i piloten. Analysearbeidet av materialet og beslutning om veien videre foretas i 2022.

Det arbeides også med å utvikle en plan for systematisk brukerdiallog. Dette er foreløpig i en oppstartsfasen.

Meddommere

Meddommere og skjønnsmedlemmer blir valgt hvert fjerde år. En ny valgperiode startet 1. januar 2021. I forbindelse med valgene i 2020 ble det enkelte forsinkelser i etableringen av nye utvalg på grunn av fristoverskridelser i kommunene. Dette fikk i enkelte tilfeller konsekvenser for beramning av saker i domstolene.

For domstolene er det en viktig oppgave at meddommerne skal kjenne seg trygge i den viktige rollen de har i norske domstoler. I 2021 har Domstoladministrasjonen, i samarbeid med enkelte domstoler, derfor utviklet en veileder for meddommere i særlig belastende saker. Formålet med veilederen er å belyse temaet og gi meddommerne veiledning om hvem man skal kontakte ved behov for bistand.

Det har også i 2021 blitt arbeidet med informasjonssidene på www.domstol.no, og med en revisjon av informasjonen til meddommere som ligger som maler i Lovisa.

Spørsmålet om medlemmer av formannskapet i en kommune er valgbar som meddommere kom på spissen i en sak for Høyesterett i 2021 (HR2021-2342-A). Høyesterett slo enstemmig fast at det ikke er grunnlag for at formannsmedlemmer som folkevalgte ombudsmenn skal anses som kommunale tjenestemenn etter domstoloven § 71 nr. 9. Formannsmedlemmer kan derfor være meddommere.

Domstoladministrasjonen har et eget ansvar for å forestå valg av arbeidslivskyndige meddommere etter forslag fra organisasjonene i arbeidslivet. Et arbeid med å styrke domstolenes systemstøtte knyttet til arbeidslivskyndige

meddommere i Lovisa ble påbegynt i 2021. Domstoladministrasjonen planlegger også tiltak for å forbedre kontakten og informasjonsflyten ut mot organisasjonene i tiden fram mot neste valg.

Selv i året etter at meddommervalgene er gjennomført er det et stort behov for råd og bistand ute i kommunene og organisasjonene. Dette gjelder både juridiske, praktiske og tekniske spørsmål.

Vitnestøtte

Domstoladministrasjonen har inngått avtale om vitnestøtte i norske domstoler med Norges Røde Kors.

En vitnestøtte er en frivillig person som tilbyr medmenneskelig støtte og praktisk informasjon til vitner som møter i domstolen. Du kan lese mer om vitnestøtte på domstol.no.

Alle tingrettene tilbyr vitnestøtte i straffesaker, og mange tilbyr også vitnestøtte i sivile saker. Dette gjelder først og fremst i saker etter barnevernloven og barnelova. Foreløpig er det ikke vitnestøtte ved alle rettsstedene. Alle lagmannsrettene har vitnestøtteordning.

«Et trygt vitne er et godt vitne» er slagordet for vitnestøtte. Tanken bak er at et vitne som har fått god informasjon om hva som vil skje i retten, og hatt noen uten tilknytning til saken å snakke med, bedre kan konsentrere seg om sin forklaring. Trygge vitner som avgir en god forklaring gir retten et bedre grunnlag for sin avgjørelse.

På grunn av koronapandemien har det vært mindre aktivitet blant vitnestøttene enn normalt, og flere vitneavhør enn tidligere har vært gjennomført digitalt.

Hordaland tingrett og Gulating lagmannsrett har i 2021 hatt et prøveprosjekt med digital vitnestøtte i Bergen. Prosjektet innebærer at vitner til bestemte tider kan ha en privat samtale med vitnestøtten i et sikkert digitalt møterom. Tilbudet retter seg til vitner som ikke møter fysisk i domstolens lokaler eller som ikke ønsker fysisk vitnestøtte.

IV. Styring og kontroll av virksomheten

Styrets arbeid

I 2021 er det avholdt i alt sju styremøter; hvorav ett ekstraordinært møte. To av høstens møter ble avviklet i Trondheim og ett i Oslo, mens de øvrige møtene ble holdt digitalt.

Gjennom året har styret blant annet arbeidet med høringssvar til Domstolkommisjonens utredning «Domstolene - den tredje statsmakt», domstolstruktur, rekrutteringssituasjonen i jordskifterettene, investeringer i rettsbygninger og digitale løsninger.

Styreleder og nestleder deltok i to møter med Justis- og beredskapsministeren våren og høsten 2021.

Styret har gjennomført møter med Justiskomiteen, Den norske Dommerforening, Riksrevisjonen og Tilsynsutvalget for dommere. Det har også vært møter med hovedtillitsvalgte i Parat/NTL, NITO/Tekna, Dommerfullmektigforeningen (DFF) og Hovedverneombudet. I tillegg har styret møtt lederne av Finnmarkskommisjonen og Utmarksdomstolen for Finnmark. En rekke av møtene er holdt digitalt.

Styret deltok på domstolleder møtet i Oslo i november 2021.

Les saksfremlegg og styreprotokoller på domstol.no.

Internkontroll og risikovurdering

I 2021 er det arbeidet med en metodisk tilnærming til risikostyring for driftssiden i Domstoladministrasjonen. Risikovurderingsverktøyet som benyttes, er utviklet av KPMG og distribuert via DFØ. Domstoladministrasjonen har i 2021 vært i dialog med andre statlige virksomheter for erfaringsutveksling vedrørende et samlet verktøy for virksomhetsstyring som kan effektivisere, forbedre og bedre tilrettelegge for involvering fra domstolene i arbeidet med virksomhetsrisikostyring. Behovet skal vurderes nærmere i 2022.

Virksomhetsrisikostyringen har vært rettet mot risiko og sårbarheter omtalt i retningslinjene gitt til Domstoladministrasjonen fra Stortinget i «oppdrag- og tildelingsbrev» og målene for nye rettskretser.

Det har vært arbeidet etter følgende struktur:

Retningslinjene for 2021 var som følger:

1. Legge til rette for brukerorientering og utvikling i domstolene som gir reell tilgang til domstolene og riktige avgjørelser til rett tid
2. Sørge for effektiv ressursutnyttelse gjennom felles praksis og større satsing på aktiv saksstyring og utnyttning av de mulighetene til effektiv saksavvikling som allerede ligger i lovverket.
3. Legge til rette for systematisk kvalitetsutvikling
4. Legge til rette for at domstolene oppfyller Stortingets mål for gjennomsnittlig saksbehandlingstid
5. Sørge for sikre og stabile IKT-løsninger i en digital rettsprosess
6. Sikre systematisk og målrettet rekruttering og kompetanseutvikling for ledere og medarbeidere i domstolene og Domstoladministrasjonen.
7. Sikre at oppgaveløsningen i domstolene skjer i forsvarlig trygge rammer
8. Sikre et godt avgjørelsesgrunnlag for regjeringen og Stortinget

Mål for nye rettskretser:

- Oppnå sterkere fagmiljø
- Oppnå bedre ressursutnyttelse

Hver avdeling i Domstoladministrasjonen har levert en tertialvis risikovurdering samtidig med avdelingenes økonomiske rapportering. Ledelsen i Domstoladministrasjonen har hatt ansvaret for vurdering og prioritering av tiltak, og disse har vært håndtert fortløpende i henhold til en kost/nytte vurdering. Styret i Domstoladministrasjonen informeres hvis risikosituasjoner er av en karakter som tilsier dette.

I 2021 har ikke domstolene vært direkte involvert i arbeidet med virksomhetsrisikostyring. Det har likevel vært en tett kontakt mellom domstolene og Domstoladministrasjonen om saksavvikling og koronarelaterte tiltak, for å opprettholde driften

Domstoladministrasjonen hadde tilsyn fra Arkivverket i 2021. Dette medførte flere pålegg som blant knyttet seg til manglende dokumentasjon av viktige arkivfunksjoner. Det ble også påpekt at organisasjonen mangler en overordnet arkivplan for dokumentasjonsforvaltningen. Domstoladministrasjonen tar kritikken alvorlig og har igangsatt et større arbeid på området. Påleggene vil bli oppfylt innenfor de fristene som er fastsatt.

HMS og arbeidsmiljø

Norges domstoler hadde i 2021 et totalt sykefravær på 4,7 prosent (mot 4,5 prosent i 2020). Domstoladministrasjonen baserer rapporteringen på tall oppgitt i HR-fagbrukerinnsett ved DFØ sykefravørsanalyse (inkludert feriefradrag).

Ny domstolstruktur 2021 gjør sammenlikningen med tidligere år i enkelt-domstoler mer krevende. Samlet oppgir 20 prosent av domstolene en positiv endring i sykefraværet, 41 prosent oppgir en uendret utvikling, og 39 prosent oppgir en negativ utvikling. Kun noen få domstoler har behov for bistand i sykefravørsoppfølgingsaker. Både pandemien og belastningen ved å gjennomføre en omstrukturering på kort tid under krevende forhold har hatt betydning for sykefraværet.

For domstolene økte smittetallene mot slutten av 2021 som følge av pandemien. Dette fikk

imidlertid liten innvirkning på driften, fordi ny domstolstruktur har fjernet sårbarheten knyttet til små domstoler. Medarbeiderne kan nå benyttes fleksibelt mellom de ulike rettsstedene. Dette gjør også belastningen mindre for de som kommer tilbake etter sykefravær.

Smittevernveilederen for Norges domstoler er benyttet i 2021 og har fungert tilfredsstillende.

HMS-kompetanse

Det er 33 domstoler som oppgir at alle dokumentasjonskrav i internkontrollforskriften er oppfylt. Størst mangler er det innen HMS handlingsplanarbeid og revisjonsarbeid, noe som antas å ha sammenheng med ny domstolstruktur. Som følge av strukturendringene er det også behov for opplæring av nye ledere og nye verneombud. 20 domstoler oppgir å ha ingen mangler i opplæringen.

Grunnopplæringen «systematisk HMS og psykososialt arbeidsmiljø» ble gjennomført i 2021 med kombinasjonen e-læring og webinar (to dager), som følge av pandemien. Sentral HMS-håndbok ble oppdatert i 2021, og halvparten av domstolene benytter håndboken i opplæringen av nytilsatte.

Avvik

Ingen domstoler har hatt HMS-avvik med alvorlig personskade (meldt Arbeidstilsynet/politiet). Én domstol har hatt arbeidsulykke med personskade eller sykdom (yrkesskade meldt Nav/Statens Pensjonskasse). Tre domstoler har hatt arbeidsulykke med behov for medisinsk undersøkelse/bistand.

Domstolene oppgir ingen brudd på HMS-retningslinjer og instruksjer, og heller ikke avvik på større skader på materiell (for eksempel sammenstøt ved bruk av tjenestebil). I kategorien andre HMS-avvik oppgir åtte domstoler «1-3 tilfeller», én tingrett «4-9 tilfeller» og én jordskifterett «10 eller flere». Totalbildet i rapporteringen viser behov for et digitalt avvikssystem, og med et fokus på å være en lærende organisasjon for å sikre ledelse og etterlevelse.

Organisasjonsutvikling – HMS

Fem domstoler gjennomførte arbeidsmiljøundersøkelse i 2021. I 2022 vil hovedarbeidsmiljøutvalget (HAMU) gjennomføre en nasjonal medarbeiderundersøkelse i domstolene. Undersøkelsen vil gi et viktig grunnlag i forbedrings- og utviklingsarbeidet. HAMU uttrykte i 2021 sin bekymring for arbeidsmiljøet knyttet til reversering av ny domstolstruktur.

Fagtemaet for et helårsmøte i 2021 var «uønsket seksuell oppmerksomhet». For 2022 vil medarbeiderundersøkelsen inneholde spørsmål om trakassering og uønsket seksuell oppmerksomhet. Tre domstoler oppgir selv å ha kartlagt dette i 2021, mens sju oppgir å ha kartlagt mobbing på arbeidsplassen. Vold og trusler på arbeidsplassen er kartlagt og risikovurdert av 23 domstoler.

Ivaretagelse av medarbeidere og aktører

HAMU vedtok 11. november 2021 retningslinjer for ivaretagelse av medarbeidere og meddommere ved særlig belastende saker. I årsrapporteringen er intern ivaretagelse («debrief» gjennom kollegastøtte) og ekstern ivaretagelse («debrief» med fagfolk) kartlagt som ledd i videre arbeid. Kartleggingen viser et behov for slik oppfølging. Som følge av sakstypene er oppfølging mest vanlig i lagmannsrettene og tingrettene, men også enkelte jordskifteretter oppgir å ha et slikt behov. Flere domstoler oppgir at intern ivaretagelse skjer løpende og uformelt mellom kollegaer. Det er jevnlig behov for å snakke om ulike forhold ved sakene, både blant fagdommere, saksbehandlere, rettsbetjenter/sikkerhetspersonell, og for meddommere i samtale med fagdommer. Ekstern oppfølging med fagfolk skjer noe sjeldnere, men kan være aktuelt for alle yrkeskategorier.

Flere domstoler benytter sin bedriftshelsetjeneste (BHT) for ekstern oppfølging. Blant domstolene har 45 prosent egen bedriftshelsetjeneste ved alle rettsstedene, 27 prosent har delvis dekning, mens 29 prosent oppgir å ikke ha tilknyttet seg godkjent bedriftshelsetjeneste. Domstolenes generelle virksomhet faller utenfor næringskoder som krever obligatorisk bedriftshelsetjeneste. Den

enkelte domstol har kun plikt til dette dersom risikoforholdene ved domstolen tilsier det, men Domstoladministrasjonen anbefaler på generelt grunnlag en slik tilknytning.

Særlig om jordskifterettene

I jordskifterettene innebærer feltarbeidet særlige risikoforhold. Ti jordskiftedomstoler oppgir å ha kartlagt og risikovurdert feltarbeidet (alenearbeid, fysiske anstrengelser, varsling, bruk av utstyr med videre) i 2021. Fem oppgir at dette er gjort innen «opplæring og bruk av maskiner» (ATV, båt, motorsag, bormaskin med videre), og ni domstoler har kartlagt behovet for sikkerhetsutstyr. Andre oppgir risikovurdering innen tjenestebiler/bilbruk, bruk av varslingsutstyr og støv-/støykartlegging.

Oppfølging fra Domstoladministrasjonen på området

Domstolene kontaktes og følges løpende opp med bakgrunn i rapporterte mangler.

I 2022 vil Domstoladministrasjonen arbeide videre med organisasjonsutvikling på ulike nivå. Den sentrale medarbeiderundersøkelsen blir et viktig verktøy i forbedrings- og utviklingsarbeidet. Domstoladministrasjonen vil ha kontinuerlig fokus på arbeidsmiljø- og vernearbeidet, og følge opp arbeidet med digitalt avvikssystem, eget krisehåndteringssystem, ivaretagelse av medarbeidere og meddommere ved særlig belastende saker, HMS i store straffesaker, kontinuerlig bidra med lederstøtte i arbeidsmiljø-

og sykefraværssaker, konflikthåndtering og grunnopplæring, samt være en fortsatt støtte i pandemihåndteringen.

Mangfold, lærlinger og likestilling

Etter likestillings- og diskrimineringsloven §26a har statlige arbeidsgivere en utvidet plikt til å redegjøre for den faktiske tilstanden når det gjelder kjønnslikestilling i virksomheten, og hva virksomheten gjør for å oppfylle aktivitetsplikten.

I domstolene skal alle mennesker møte likeverdig behandling. Dette gjelder uavhengig av kjønn, alder, etnisitet, religion/livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering eller kjønnsidentitet/kjønnsuttrykk.

Domstoladministrasjonen og domstolene tilstreber en likestillingspolitikk som sikrer balanse i rekruttering av kvinner og menn, like muligheter for karriereplanlegging, nødvendig fleksibilitet i arbeidslivet, og unngå kjønnsrelaterte lønnskjevheter. God fleksibilitet vil eksempelvis gjøre det enklere både for kvinner og menn å kombinere omsorgsansvar og karriere.

Domstolene rapporterer om bevissthet rundt regelverk og holdninger for å fremme likestilling og hindre diskriminering. Det er blant annet iverksatt konkrete tiltak for å tilrettelegge for medarbeidere og meddommere med syns- og/

eller hørselsnedsettelse, og det er generell oppmerksomhet knyttet til bedret universell utforming for medarbeidere og andre aktører som har behov for rullestol. Noen domstoler rapporterer også om tiltak i samarbeid med Nav for å bidra til at mennesker som ellers vanskelig kommer seg inn på arbeidsmarkedet, får arbeidspraksis. Også Domstoladministrasjonen har gode erfaringer med slike tiltak.

Innslaget av antallet medarbeidere i domstolene med innvandrerbakgrunn er størst i folkerike strøk og i de store byene.

Det er fremdeles stor overvekt av kvinner i saksbehandlerstillingene i domstolene, og overvekt av menn blant jordskiftedommere og teknisk personale i jordskifteretten. Blant dommere og domstolledere i de alminnelige domstolene nærmer det seg balanse mellom kjønnene, selv om det fortsatt er en liten overvekt av menn. Blant dommerfullmektigene er det imidlertid stor overvekt av kvinner. Det samme gjelder for administrative ledere i domstolene.

Det er relativt lav «turnover» i domstolene, med unntak for dommerfullmektigene som har midlertidige stillinger. Dette tilsier at en endring i kjønnsfordelingen vil måtte ta tid, uavhengig av hvilke tiltak som settes inn.

Domstoladministrasjonen og domstolene har en rekke retningslinjer og rutiner som skal bidra til å fremme likestilling, hindre diskriminering og forebygge trakassering og mobbing, seksuell trakassering og kjønnsbasert vold. Temaene er behandlet i tilpasningsavtalen til Hovedavtalen i staten, i ulike personalpolitiske dokumenter og rutiner, samt i egne dokumenter som «Retningslinje for håndtering av personkonflikter, trakassering, utilbørlig atferd mv.» (revidert årsskiftet 2019/2020), «Veileder – vold og trusler mot medarbeidere i domstolene og Domstoladministrasjonen» og i domstolenes egen rekrutteringsguide. Samarbeidsrådet for domstolene har i 2021 også satt temaet og aktivitetsplikten på agendaen.

Kjønnsbalanse i virksomheten (andel kvinner og menn totalt per stillingsgruppe)

Andel kvinner og menn som er ansatt i deltidsstillinger (antall eller prosent)

Andel menn og kvinner som er midlertidig ansatte (antall eller prosent)

	Kjønnsbalanse		Deltid		Midlertidige	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
Kvinner	1322	64 %	109	84 %	184	68 %
Menn	752	36 %	21	16 %	85	32 %
Total	2074	100 %	130	100 %	269	100 %

Note: Rapporteringen er basert på tall pr. 31.12.2021. Både midlertidige ansatte og vikarer er definert som midlertidige. Midlertidige inkluderer også dommerfullmektiger. Fordelingen endrer seg ikke dersom disse tas ut. Følgende inngår ikke i rapporteringen: Personer på ulike arbeidsmarkedstiltak uten lønn, pensjonister og timelønnede.

Gjennomsnittlig antall uker foreldrepermisjon for kvinner og menn

	Snitt foreldrepermisjon i uker
Kvinner	29,87
Menn	15,11

Note: Foreldrepermisjoner krysser ofte over kalenderår, og det kan derfor være skjevheter i rapporteringen knyttet til permisjoner som startet i 2020, og som fortsatte i 2021.

Kartlegging av ufrivillig deltid

Statlige arbeidsgivere skal annethvert år kartlegge ufrivillig deltid i virksomheten. I loven står det at ufrivillig deltid er når den deltidsansatte «ønsker og er tilgjengelig for å jobbe mer».

Domstoladministrasjonen sendte ved årsskiftet 2021/2022 ut en anonym undersøkelse til alle faste ansatte medarbeidere registrert i deltidsprosent i virksomheten (totalt 76 medarbeidere). Undersøkelsen fikk en svarprosent på 68 prosent. 76 prosent av respondentene oppgir innledningsvis i undersøkelsen at de ikke ønsker å jobbe i en heltidsstilling. 12 respondenter

oppgir at de ønsker å jobbe i full stilling. Fem av disse hadde imidlertid selv tatt initiativ til en stillingsreduksjon, mens sju oppga at stillingen de hadde søkt på var en deltidsstilling. Totalt oppgir åtte respondenter at de ønsker å jobbe mer enn de gjør i dag, mens de resterende fire ønsker å beholde dagens stillingsbrøk.

Ved spørsmål om årsaken til at medarbeideren er i deltidsstilling (flere valgalternativer var mulig) oppgis:

- ikke vært relevante heltidsstillinger å søke (4)
- familiesituasjon / omsorgsoppgaver (3)
- ønsker bedre tilrettelegging (2)
- arbeidsgiver har ikke kommet med tilbud om utvidet stilling (2)
- andre årsaker (1)

Domstoladministrasjonen vil jobbe videre med oppfølging av svarene i undersøkelsen. Det er spesielt i de to tilfellene der bedre tilrettelegging oppgis som årsak til ufrivillig deltid, at det er aktuelt å sette inn tiltak. Siden undersøkelsen var anonym, er det imidlertid ikke mulig å koble svarene til enkelte medarbeidere. Oppfølgingen vil derfor måtte skje gjennom generell informasjon og veiledning knyttet til arbeidsgivers tilretteleggingsplikt.

Lønnsforskjeller og lønnsfordeling på ulike nivåer/grupper

	Gjennomsnitt av Kontantytelser - helårsekvivalent	Gjennomsnitt av Naturalytelser - helårsekvivalent
Administrative ledere	885 862	2 663
K	873 349	2 784
M	916 249	2 370
Avd. leder / Nestleder tingrett	1 371 811	1 471
K	1 380 909	1 541
M	1 364 318	1 413
DAs leder	1 676 236	5 619
M	1 676 236	5 619
Dommer	1 227 006	1 320
K	1 211 501	1 279
M	1 240 054	1 355
Dommerfullmektige/opplæring	542 965	1 277
K	547 208	1 295
M	534 675	1 243
Domstolleder tingrett	1 507 795	1 931
K	1 504 951	2 182
M	1 510 052	1 731
Førstelagmann	1 677 634	1 227
K	1 701 160	1 227
M	1 646 266	1 227
Høyesterett Justitarius	2 250 318	9 721
K	2 250 318	9 721
Høyesterett dommer	1 953 059	3 912
K	1 970 030	5 425
M	1 943 159	3 029
Ingeniør jordskifte	651 963	1 843
K	650 842	1 742
M	652 337	1 877
Jordskiftedommer	913 131	1 581
K	930 942	1 814
M	909 646	1 536
Jordskifterettsleder	1 057 313	1 910
K	1 068 682	1 260
M	1 053 903	2 105

	Gjennomsnitt av Kontantytelser - helårsekvivalent	Gjennomsnitt av Naturalytelser - helårsekvivalent
Lagmann	1 397 949	1 227
K	1 420 792	1 227
M	1 377 391	1 227
Lærlinger	376 719	1 850
K	515 760	2 426
M	118 501	781
Renholdere	403 638	3 341
K	402 043	3 376
M	416 395	3 067
Saksbehandlere	532 201	1 403
K	518 050	1 417
M	592 453	1 343
Timelønnet	501 264	12 237
K	512 641	18 467
M	488 749	5 384

Kontantytelser er fastlønn, feriepenger, trekk i lønn for ferie, uregelmessige tillegg knyttet til arbeidet tid, faste godtgjørelser/tillegg, overtid.

Naturalytelser er i all hovedsak skattepliktig del av gruppeleivsforsikring og elektronisk kommunikasjon som telefon, PC, osv.

Kartleggingen av lønnsforskjeller og lønnsfordeling på ulike nivåer/grupper viser at det i all hovedsak er tilnærmet likelønn mellom kjønnene i domstolene og Domstoladministrasjonen. Der hvor det er avvik, kan dette knyttes til forklarbare årsaker som antall ansatte en leder har ansvar for eller ansiennitet. For ordens skyld bemerkes at alle embetsdommere har lik lønn, uavhengig av kjønn.

Når det gjelder lærlinger i staten, får disse utbetalt lønn etter en normert fordelingsmodell, med 30 prosent av årslønn første halvår, 40 prosent andre halvår, 50 prosent tredje halvår og 80 prosent fjerde og siste halvår. Siden det for tiden er langt flere kvinnelige lærlinger enn mannlige i Domstoladministrasjonen og domstolene, gir dette utslag i kartleggingen selv om alle lærlinger i samme år har lik avlønning.

Lærlinger

Det har blitt jobbet aktivt for å opprette lærlingeplasser og følge opp arbeidet med lærlinger, både i domstolene og i Domstoladministrasjonen. Domstoladministrasjonen er innmeldt i opplæringskontoret OK Stat, og har god dialog med vår kontaktperson der.

Det var i 2021 totalt 18 lærlinger fordelt på IKT-service/driftsfaget og Kontor- og administrasjonsfaget i virksomheten. Disse var fordelt på 11 domstoler samt Domstoladministrasjonen. Det er gjennomgående veldig god tilbakemelding på lærlingeordningen, og ytterligere seks domstoler har i årsrapporteringen gitt uttrykk for at de planlegger å ta inn lærling i 2022.

Inkluderingsdugnaden

I dialogen med domstolene, og gjennom ulike kompetansetiltak innenfor ledelse, arbeidsmiljø og rekruttering, er betydningen av mangfold og inkludering løftet. Ved rekruttering synliggjøres det i kunngjøringstekstene et ønske om mangfold, blant annet knyttet til innvandrerbakgrunn, nedsatt funksjonsevne og personer med «hull» i CV-en. Søkere oppfordres til å krysse av i jobbsøkerportalen dersom de er i en av målgruppene, og disse søkerne blir vurdert særskilt.

Domstolene har rapportert om til sammen 182 ansettelser i 2021, hvorav fire fra målgruppene for dugnaden. Dette utgjør 2,20 prosent. I Domstoladministrasjonen var to av 17 nytilsatte i 2021 fra målgruppene. Dette utgjør 11,76 prosent. For domstolene og Domstoladministrasjonen samlet utgjør andelen nytilsatte fra målgruppene for dugnaden 3,02 prosent.

Dersom man inkluderer nyansatte med innvandrerbakgrunn, er den totale andelen 6,53 prosent. Søkere med innvandrerbakgrunn er formelt sett ikke en av målgruppene for inkluderingsdugnaden, men staten har i et mangfoldsperspektiv et klart uttrykt personalpolitisk mål om også å øke andelen nyansatte med slik bakgrunn. Dette følger også av forskrift til statsansatteloven § 4 b.

Det er i 2021 utarbeidet en handlingsplan for oppfølgingen av inkluderingsdugnaden i domstolene og Domstoladministrasjonen. Både samarbeidsrådene, hovedarbeidsmiljøutvalget og Fagteam ledelse er involvert i arbeidet. Det er også etablert en intern arbeidsgruppe med representanter fra domstolene. Det vil blant annet bli gjort en nærmere vurdering av om virksomheten skal knytte seg til Traineeprogrammet i staten for personer med høyere utdanning og nedsatt funksjonsevne eller «hull» i CV-en. Det vil også bli vurdert hvordan inkluderingsdugnaden kan innarbeides i introduksjonsprogrammet for nye ledere. Alle

ledere vil bli oppfordret til å gjennomføre DFØs e-læringskurs i mangfoldsrekruttering.

Noen domstoler rapporterer også om tiltak i samarbeid med Nav, for å bidra til at mennesker som vanskelig kommer seg inn på arbeidsmarkedet, får arbeidspraksis – og dermed økte muligheter til å oppnå fast ansettelse. Også Domstoladministrasjonen har gode erfaringer med dette.

Sikkerhet og beredskap

De nye domstolene har i 2021 jobbet med å få oversikt over sikkerhet og beredskap ved sine rettssteder, og det har foregått og foregår en samordning av planverk, rutiner og fysiske tiltak. Domstoladministrasjonen har i 2021 hatt fokus på råd og veiledning, samt å få på plass grunnsikring som overfallsalarm med videre på alle rettsstedene.

Årsrapportene for 2021 viser at det er gjort mye arbeid i domstolene, selv under begrensningene som pandemien har medført. Alle domstolene har rapportert på sikkerhetsarbeidet.

Sikkerhetsdokumentasjon

Av landets 49 domstoler opplyser 32 domstoler at de har sikkerhetsdokumentasjon som påkrevd. 29 domstoler opplyser at de har slutført arbeidet med egen sikkerhetsdokumentasjon i 2021, mens 20 domstoler opplyser at noe arbeid gjenstår. Blant disse mangler noen domstoler enkeltdokumenter, slik som beredskapsplan, kontinuitetsplan, risikooversikt for domstolen, lokalt tilpassede tiltakskort, varslingslister etc. Kun to domstoler oppgir at de har rettssteder som fullt ut mangler sikkerhetsdokumentasjon.

Fysisk sikkerhet

27 domstoler oppgir at det er innført sikkerhetstiltak i 2021. Dette omfatter e-sikkerhet, ombygging av ekspedisjoner, etablering av indre sone (fysisk skille mellom medarbeiderne og aktører/publikum), mulighet for innsyn i rettssalene fra indre sone, etablering og

direkte varsling til politi og vaktsselskap for overfallsalarmer, felles adgangskontroll mellom rettssteder og leasing av biler for frakt av utstyr i forbindelse med markarbeid med videre.

Hele 30 domstoler planlegger å innføre ytterligere sikkerhetstiltak i 2022. Dette dreier seg blant annet om å utarbeide risikovurderinger og tiltak for alle rettssteder, sammenfatning av rutiner ved rettssteder, nye innbruddsalarmsystemer og kameraovervåkning i rettsaler.

Det er 21 domstoler som opplyser om at det ikke er en fullstendig indre sone ved alle rettsstedene. Dette er en økning fra 2020, og har trolig sammenheng med at domstolledere med flere rettssteder har vært særlig oppmerksomme på dette for å sikre like forhold på de ulike rettsstedene. Noe av dette vil finne sin løsning gjennom allerede planlagt flytting eller ombygging.

Blant domstolene er det 26 domstoler som har kameraovervåkning. Kun tre domstoler rapporterer at overvåkingen ikke er satt opp i henhold til rutine for kameraovervåkning. Det er i hovedsak skiltingen som ikke er i henhold til rutinen. Det vil i 2022 bli utarbeidet en felles grafisk mal for skilting av videoovervåkning i domstolene, og utarbeidede eksempler vil tilfredsstille Datatilsynets krav til informasjon på skiltene.

Det er 24 domstoler som oppgir at de har innbruddsalarm ved alle sine rettssteder, mens 25 domstoler rapporterer om mangler på dette området.

Når det gjelder brannvarslingsanlegg, er det kun én domstol som melder om at dette mangler ved ett rettssted. De øvrige domstolene melder om at dette er ivare tatt.

Domstoladministrasjonen påla alle domstolene å installere overfallsalarm der dette manglet innen 15. november 2021. Kostnadene skulle bæres av Domstoladministrasjonen. De aller fleste som manglet overfallsalarm har gjennomført pålegget, mens noen få avventer flytting, eller befinner seg

samløkalisert med andre virksomheter hvor det for tiden ikke er aktuelt.

Det er 33 domstoler som meddeler at de ikke har kortlesere/adgangskontroll som er kompatibel mellom alle rettsstedene i rettskretsen. Noen ønsker å gjøre noe med kompatibiliteten, mens andre ikke har planer om dette. Noen kombinerer adgangskortet med et ID-kort. Kun 11 domstoler oppgir at de benytter ID-kort for sine ansatte. Det er 21 domstoler som opplyser at de helt eller delvis mangler ID-kort ved sine rettssteder. Sikkerhetsavdelingen ved Gulating lagmannsrett vil kunne utstede ID-kort/adgangskort til de domstolene som ønsker dette. Det er laget en felles mal for hvordan kortene bør se ut.

Avvik og trusler

Domstolene har rapportert avvik av ulike slag. Ni domstoler har meldt avvik knyttet til skadeverk, og det er meldt om ett innbruddstilfelle. Tap av adgangskontrollkort og nøkler forekommer i noen tilfeller.

Én domstol har meldt om tilfeller av vold, og to domstoler har meldt om ulykker med personskade.

Det er 19 domstoler som har rapportert om trusler mot domstolens medarbeidere eller aktører. Av disse har 14 domstoler mottatt trusler mot dommere, mens åtte domstoler har mottatt trusler mot saksbehandlere. Det har også forekommet trusler mot sikkerhetsbetjener, vitner, sakkyndige og advokat/prosessfullmektig. Det er ikke rapportert om trusler mot tekniske utredere i jordskifteretten, tolker eller vitnestøtte. Enkelte dommere og saksbehandlere har vært kontaktet privat av partene i en tvist.

I 2021 har det ikke vært tap av dokumenter eller minnepinner, men flere domstoler rapporterer om at utilsiktet informasjon er lagt ut på internett. Det arbeides for å minske faren for dette gjennom endringer i domstolenes datasystemer.

Domstoladministrasjonen følger opp domstoler som har rapportert om større avvik.

Øvelse og kompetanse

For 2021 opplyser 30 domstoler at de har avholdt øvelser innen sikkerhet og beredskap. Det er øvd på kriseledelse, gjennomført øvelser i samarbeid med politiet og andre eksterne aktører, vært avholdt «table top» øvelser, gjennomført brannøvelser og arrangert blant annet sikkerhetsdag og førstehjelpskurs. Det er planlagt ytterligere øvelser når smittesituasjonen i samfunnet er på et slikt nivå at det vil være forsvarlig.

Informasjonssikkerhet

Domstolene er den tredje statsmakt, og virksomheten er derfor samfunnskritisk. Det vil få store konsekvenser dersom domstolene eksempelvis skulle rammes av et større dataangrep. I kraft av sin rolle som statsmakt, vil domstolene kunne være av interesse for fremmede stater. Målet kan være å hente ut informasjon og søke å redusere Norges nasjonale handleevne og handlekraft, gjennom å svekke tilliten til myndighetene og øke konfliktnivået i samfunnet gjennom manipulering av informasjon. Det digitale trusselbildet skjerpes stadig. Et alvorlig cyberangrep mot domstolenes IT-infrastruktur er ikke en utenkelig hendelse. Angrepsbølgen i desember 2021 mot en rekke norske virksomheter, sammen med hendelser som inntrengingen i Stortingets e-post, viser at domstolene lever i en utfordrende digital hverdag. Domstolene behandler store mengder sensitive data, og kan derfor være et attraktivt mål også for kriminelle grupper og enkeltpersoner.

Domstoladministrasjonen arbeider kontinuerlig med å beskytte domstolenes IT-systemer mot dataangrep, og informasjonssikkerhet er gitt høy prioritet. Som et ledd i dette er det i 2021 startet et større arbeid med å modernisere og ytterligere sikre nettverksstrukturen i domstolene. Arbeidet vil bli ferdigstilt i 2022. Antall sikkerhetshendelser oppdaget gjennom logg- og nettverksanalyse har vært stabilt lavt i 2021.

Det er gjennom året gjennomført flere aktiviteter for å bygge kompetanse og sikkerhetskultur. Informasjonssikkerhet har vært tema på samlinger

for dommere og dommerfullmektiger, for nyansatte og internt i Domstoladministrasjonen. I forbindelse med nasjonal sikkerhetsmåned ble det gjennomført en felles serie med e-læring, hvor oppslutningen samlet var cirka 70 prosent.

Arbeidet med å utvikle styringssystem for informasjonssikkerhet foregår som eget prosjekt (ISMS).

I løpet av året ble stillingen som fagansvarlig informasjonssikkerhet besatt, i tillegg til at en rådgiver for informasjonssikkerhet også ble ansatt.

Personvern

Domstoladministrasjonen og domstolene intensiverte i 2021 arbeidet med personvern, gjennom blant annet regionale opplæringstiltak ute i domstolene samt internt i Domstoladministrasjonen. Både personvernombudet og personvernrådgiveren har mottatt et økende antall henvendelser fra domstolene om ulike forhold, som viser en økt bevissthet rundt dette.

Fagteam personvern, som ble etablert i 2020 og som skal slutføre sitt arbeid innen utgangen av 2022, har i 2021 særlig arbeidet med kartlegging av leverandører for å sikre at databehandleravtaler er i henhold til endringer i personvernregelverket. Det er også utviklet nye rutiner og retningslinjer innen flere av arbeidsprosessene i domstolene og Domstoladministrasjonen.

Det ble i 2021 anskaffet et digitalt personvernverktøy som skal hjelpe domstolene og Domstoladministrasjonen med å etterleve personvernregelverket på en enklere måte. Noen domstoler har tatt på seg rollen som «pilotdomstol» i det innledende arbeidet. Verktøyet vil implementeres i alle domstolene og Domstoladministrasjonen i løpet av 2022.

Innkjøp og anskaffelser

Domstoladministrasjonen har i 2021 gjennomført større innkjøp på følgende områder:

- nettverksutstyr
- personvernverktøy
- hotelltjenester

I tillegg er det gjennomført innkjøp av flere renholds- og sikkerhetstjenester i ulike tinghus, og det er inngått flere mindre avtaler knyttet til ulike varer og tjenester. Det er også jobbet med oppfølging av løpende avtaleforhold og forberedelse av større innkjøp som ligger noe frem i tid, slik som IKT-driftsavtale, informasjonstavler til tinghus og et nytt avvikssystem.

I 2021 har domstolene og Domstoladministrasjonen benyttet seg av fellesavtaler inngått av Statens innkjøpsenter for reisebyråttjenester, forbruksmateriell, PC-skjermer, PC-klienter, mobilabonnement, mobiltelefoner og nettbrett.

Bruk av slike fellesavtaler forventes å gi bedre avtalevilkår og redusere intern ressursbruk på innkjøpsområdet.

Rettsbygninger

Investeringsplan for rettsbygninger

Domstoladministrasjonen vedtok i 2021 en investeringsplan for rettsbygninger for perioden fram til 2030, som skal gi domstolene tilfredsstillende lokaler. Planen vektlegger blant annet en modernisering av lokalene på mindre rettssteder i distriktene. Det er satt i gang anskaffelsesprosesser for nye leiekontrakter på ni rettssteder høsten 2021.

Drammen tinghus

Leiekontrakt for nytt tinghus i Drammen for Buskerud tingrett, Vestre Viken jordskifterett og en rettssal for Borgarting lagmannsrett ble undertegnet med Statsbygg våren 2021. Riving av eksisterende bygg på tomten startet i oktober 2021, og byggarbeidene settes i gang i mars 2022. Det er planlagt innflytting høsten 2023.

Tønsberg tinghus

I 2021 besluttet regjeringen at tinghuset for

Vestfold tingrett og Vestfold jordskifterett i Tønsberg skulle gjennomføres som et statlig byggeprosjekt. Det skal også være rettssaler for Agder lagmannsrett i bygget. Statsbygg gjennomførte i 2021 en utredning for oppstart av et forprosjekt. Det forventes at et forprosjekt etter nærmere avklaring fra Justis- og beredskapsdepartementet kan påbegynnes tidlig i 2022. Planen er å ferdigstille det nye tinghuset i 2025.

Oslo tinghus

Ny lov om etterretningstjenester gjør det nødvendig å etablere et lokale i Oslo tinghus for å kunne håndtere informasjon som er gradert på nivået «strengt hemmelig». Dette vil bli ferdigstilt i løpet av 2022.

Molde tinghus

Det er planlagt å oppgradere domstolslokaler i Molde. Møre og Romsdal tingrett og Møre og Romsdal jordskifterett vil da bli samlokalisert på rettsstedet. Prosjektet inkluderer også en rettsal for Frostating lagmannsrett. Arbeidet er ventet ferdig i 2022.

Harstad tinghus

Midtre Hålogaland tingrett og Ofoten og Sør-Troms jordskifterett tok i bruk nye lokaler på rettsstedet Harstad i 2021.

Bodø tinghus

Det ble i 2021 inngått avtale om leie av nye lokaler i Bodø. Det nye tinghuset vil legge til rette for samlokalisering av Lofoten og Salten tingrett og Salten jordskifterett. I tillegg skal det etableres en rettsal for Hålogaland lagmannsrett. Domstolene skal etter planen flytte inn i nye lokaler våren 2023.

Bergen tinghus

I statsbudsjettet for 2021 ble det bevilget midler og startet forprosjektering av rehabilitering av det eksisterende tinghuset i Bergen. Det er Statsbygg som har fått tildelt disse midlene over budsjettet til Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Prosjektet forutsetter at det etableres tilleggslokaler (arbeidsplasser) utenfor tinghuset. Det arbeides for at både rehabiliterte lokaler og tilleggslokaler kan tas i bruk i 2027.

Nesbyen tinghus

På rettsstedet Nesbyen har Buskerud tingrett og Vestre Viken jordskifterett tatt i bruk nye felles lokaler i 2021.

V. Vurdering av framtidssutsikter

Vurdering av samfunnsutviklingen – utfordringer og muligheter

Domstoladministrasjonen har foretatt en vurdering av utviklingstrekk i samfunnet som kan påvirke domstolene i tiden framover. I denne forbindelse er det blant annet sett hen til de vurderingene av dette som er gjort i Domstolkommisjonens to rapporter, NOU 2019: 17 Domstolstruktur og NOU 2020: 11 Domstolene – Den tredje statsmakt.

1. Befolkningsutvikling og geografisk fordeling

Statistisk sentralbyrå har beregnet at Norge vil ha om lag seks millioner innbyggere i 2040. Dette vil gi en økning på om lag 0,6 millioner innbyggere fra i dag. Et økt antall innbyggere gir generelt sett et økt antall saker for domstolene. I Domstolkommisjonens rapport fra 2019 er det lagt til grunn at dette vil innebære en saksøkning fram mot 2040 på om lag fem prosent, noe også Domstoladministrasjonen vurderer som en rimelig antagelse.

Domstolkommisjonen peker samtidig på at det vil være en svært forskjellig utvikling i saksinngang for den enkelte domstol, blant annet knyttet til at befolkningsveksten i rettskretsene vil være er ulik. Over lengre tid har befolkningsstrømmene i Norge gått fra nord til sør, og fra distrikt til mer

urbane strøk. Dette har medført at befolkningen i spredtbygde strøk har gått ned, mens andelen som bor i tettbygde strøk har økt. SSB publiserte august 2020 en **ny prognose**, med perspektiv til 2050, som bekrefter at de dominerende strømmene fortsetter. Samtidig viser den offisielle **flyttestatistikken** at for eksempel Oslo hadde uvanlig liten tilflytting i 2020. Det er antydning at dette skyldes at man under pandemien endret arbeidsprosesser slik at man i mange yrker i større grad kan utføre arbeidet andre steder enn på den faste arbeidsplassen. Dersom denne utviklingen fortsetter, vil befolkningstilstrømmingen til de største byene kunne dempes noe.

Statistisk sentralbyrå har videre pekt på en generell aldring av befolkningen i tiårene fremover, der tendensen er mest tydelig i distriktskommunene. Det fremheves blant annet at på sikt vil 1/3 av innbyggerne i enkelte distriktskommuner være over 70 år.

Domstolkommisjonen viste til at personer over 66 år i mindre grad har saker for domstolene. Både utviklingen i befolkningsstrømmer og andelen eldre i befolkningen, vil derfor ha betydning for saksinngangen i den enkelte domstol i tiden framover.

2. Digitalisering

Domstolkommisjonen pekte på at digitalisering av offentlige virksomheter medfører forventninger

om nye arbeidsformer og kommunikasjonsformer fra det rettssøkende publikum, jf. NOU 2019: 17. I NOU 2020: 11 uttalte kommisjonen at om domstolene skal settes i stand til å fortsatt være samfunnets foretrukne konfliktløser, kan det bare skje gjennom å fortsette å levere effektive og kvalitativt gode løsninger. Kommisjonen konkluderer med at for å lykkes i et stadig mer digitalisert samfunn, må domstolene gjennomgå en «digital transformasjon».

Digitalisering har vært en del av det norske samfunnet og arbeidslivet lenge, og omfatter stadig nye områder. Ny teknologi endrer arbeidsprosesser og skaper samhandling på tvers av tidligere organisatoriske skiller i de fleste sektorene i samfunnet. I offentlig sektor er utviklingen i stor grad drevet av behovet for å effektivisere. Ønsket utvikling er nedfelt i Meld. St. 27 (2015-2016) Digital agenda for Norge og i regjeringens Digitaliseringsstrategi for offentlig sektor 2019 – 2025, som begge legger føringer for arbeidet i domstolene. I tillegg til et trangere økonomisk handlingsrom, krever økte forventninger fra brukerne – innbyggere og virksomheter – at offentlig sektor jobber på nye måter. Brukernes forventninger om digitale tjenester er en viktig driver for utviklingen. Statistisk sentralbyrås undersøkelse om bruk av IKT i husholdningene viser at Norge er i Europa-toppen når det gjelder bruk av offentlige netjtjenester, og gjennom det forventer at offentlige tjenester er tilgjengelig på nett. Koronapandemien fra våren 2020 har vist at flere evner å ta i bruk nye digitale løsninger på kort tid og med gode resultater. Dette tilsier at den digitale kompetanse og modenhet i befolkningen har økt. For domstolene gir dette muligheter til å digitalisere en stadig større del av saksgjennomføringen, med brukere og et rettssøkende publikum som ønsker nye arbeids- og kommunikasjonsformer. Samtidig øker forventningene til at domstolene tilbyr gode digitale tjenester til alle brukergrupper. Som det er nå, er det oppstått skjevheter på den måten at de profesjonelle aktørene har tilgang til digitale tjenester som selvprosederende parter ikke har. Dette er svært uheldig, og en utvikling som må rettes opp i.

Selv om det vil være til dels store ressursmessige gevinster med økt digitalisering i domstolene, vil mange av gevinstene oppstå hos andre, fortrinnsvis hos de profesjonelle brukerne. Det har hittil vært begrensede muligheter for å bruke disse gevinstene til finansiering av nye digitale løsningene. Digitaliseringen av domstolene er en kontinuerlig prosess som vil kreve betydelige investeringer og midler til fremtidig drift og forvaltning. Innenfor et stadig strammere økonomiske handlingsrom, vil domstolene være avhengige av økte bevilgninger på varig basis. I vurderingen av fremtidige investeringer og bevilgninger bør det rettes betydelig større oppmerksomhet mot de samfunnsmessige effektene av tiltakene, i form av tilgjengelighet, likebehandling og åpenhet.

Digitaliseringsstrategi for offentlig sektor 2019-2025 viser til at det er et åpenbart trekk ved utviklingen at digitaliseringsarbeidet må gå i retning av mer samordning, samarbeid og deling av data på tvers innenfor offentlig sektor, og med private virksomheter. Å finansiere sammenhengende tjenester er imidlertid en stor utfordring. Dagens tildelingsmekanismer fra departement til virksomhet gjør det vanskelig med tiltak og løsninger som omfatter flere virksomheter eller sektorer. Å utvikle sammenhengende tjenester innebærer også utfordringer innenfor samordning, ledelse og faktisk gjennomføring. Dette samsvarer med Domstoladministrasjonens erfaringer på området. Det antas at dette er utfordringer som også vil gjøre seg gjeldende i tiden framover, med fortsatt høy digitaliseringstakt og utvikling av stadig flere fellesløsninger. I den sammenheng er det, som også Domstolkommisjonen fremhever, særlig viktig at elektronisk samhandling mellom aktørene på straffesaksområdet blir skalert opp og forsert.

Digitalisering og omstilling vil, som nevnt, være nødvendig for å opprettholde domstolenes stilling som en relevant konfliktløser med tillit i befolkningen. I digitaliseringsstrategien er det et klart uttrykt mål å stimulere til «digital transformasjon». Digital transformasjon handler om bruk av teknologi, men er først

og fremst en organisatorisk endringsprosess hvor arbeidsoppgaver overtas av teknologi gjennom hel eller delvis automatisering, og hvor arbeidsprosesser og informasjonsflyt endres vesentlig. Dette krever ofte tverrfaglig innsikt og kompetanse fordi endringene griper inn i både strategiske, kulturelle og teknologiske sider ved virksomheten. Én konsekvens av en omfattende digital omstilling vil være at rettssikkerhet og personvern må ses på nye måter. Digitaliseringen fremover må derfor ta tilstrekkelig hensyn til rettssikkerhet, og grunnleggende verdier som uavhengighet og tilgang til domstolene.

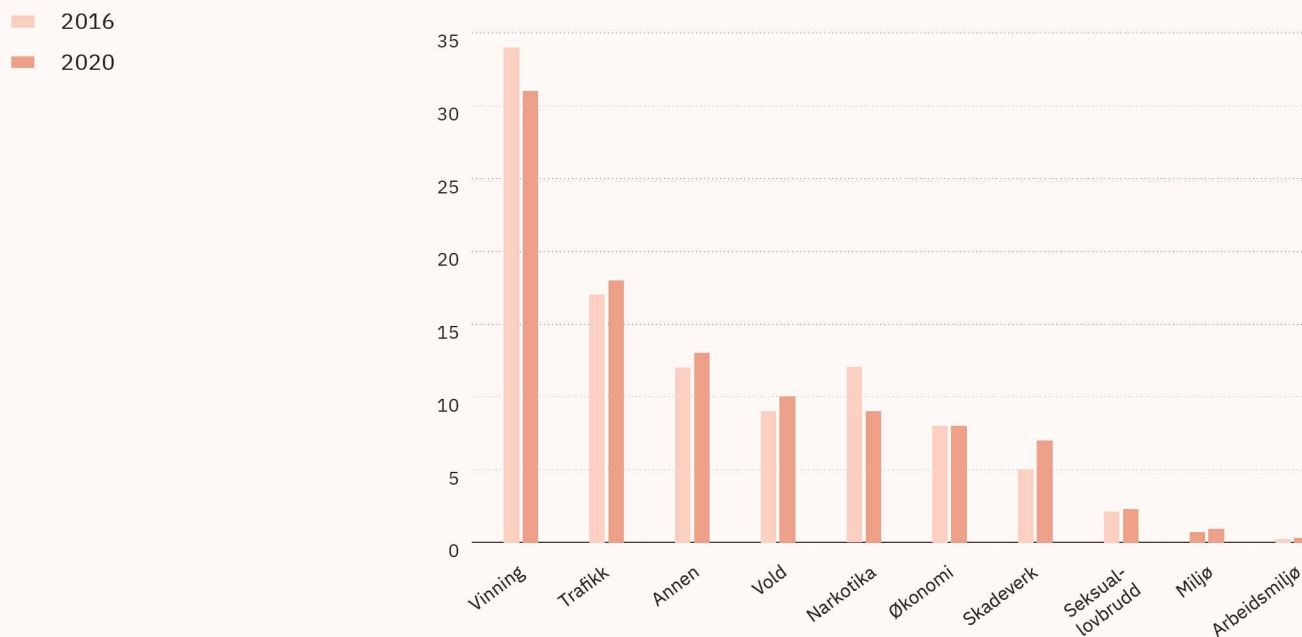
Et mer digitalisert samfunn og avhengighet av elektronisk kommunikasjon fører til økt sårbarhet, både med hensyn til mulighetsrommet for spionasje, manipulasjon, sabotasje og utpressing. Men sårbarhet oppstår også ved at «analoge» reserveløsninger avvikles når de digitale løsningene oppfattes stabile og pålitelige av brukerne.

Trusselbildet er i økende grad sammensatt og uoversiktlig, og som den tredje statsmakt er det særlig viktig at domstolene til enhver tid

kan opprettholde sin drift og skjerme sensitive opplysninger. En forutsetning for å lykkes i den digitale omstillingen er derfor at sikkerheten ivaretas i alle ledd, dvs. at digital sikkerhet bygges inn i tjenesteutvikling, drift og forvaltning, i tråd med målene i Nasjonal strategi for digital sikkerhet (2019). Domstoladministrasjonen vurderer dette som et helt nødvendig område å prioritere i tiden fremover. Blant annet vil det være en større satsing på IT-sikkerhet i prosjektet Digitale Domstoler II. Dette er kostnadskrevende løsninger som krever ekstra bevilgninger fra Stortinget.

3. Teknologit utvikling og sakssammensetting

Den teknologiske utviklingen går raskt, og påvirker domstolens enkeltsaker og samlede saksportefølge. Teknologit utviklingen har ført til at nye sakstyper har kommet til, og at enkelte sakstyper har blitt mer aktuelle enn tidligere. På sivilsakssiden har antall saker som gjelder immaterielle rettigheter økt, og det forventes en økning av antall saker knyttet til erverv eller bruk av teknologi eller teknologibaserte løsninger. Stadig flere straffbare forhold blir begått på nett,

ved bruk av moderne kommunikasjonsløsninger og sosiale medier, eller ved bruk av teknisk utstyr. Det er mange eksempler på omfattende saker om seksuallovbrudd hvor de straffbare forholdene er begått på nett og på tvers av landegrensene. Mer tradisjonell vinningskriminalitet synes også å bli erstattet av nettbasert kriminalitet, for eksempel identitetstyveri, bedrageri og utpressing. Utviklingen har også gjort det enklere for fremmede stater å drive etterretning, spionasje og påvirkning i andre stater og organisasjoner, noe som kan generere saker også i norske domstoler. De nett- og teknologibaserte straffesakene synes generelt å ha større omfang enn de mer tradisjonelle kriminalitetsformene. Den teknologiske utviklingen medfører dessuten at domstolene må forholde seg til andre metoder når det gjelder etterforskning og bevissikring, for eksempel ulike former for kommunikasjonskontroll og andre databaserte tvangsmidler.

Utviklingen medfører videre at det stilles større krav til teknologiforståelse. Bevismateriale i sakene har kan ha annen form enn de tradisjonelle vitne- og dokumentbevisene. Elektroniske bevis av ulik type – logger, trafikkanalyser, mediemateriale med videre – må presenteres på en hensiktsmessig måte for retten, og deretter analyseres og forstås. Mengden bevismateriale øker også i sivile saker, noe som kan skyldes at sakene blir mer

omfattende, og at digitaliseringen fører til at større mengder materiale rent faktisk er tilgjengelig og kan brukes som bevis. Bevisituasjonen i den enkelte sak synes å bli både mer omfattende og komplisert som følge av den teknologiske utviklingen.

4. Kriminalitetsbildet – langsiktige trender

Langsiktige endringer i hvilke straffesakstyper det begås lovbrudd innenfor, hvilke saker politi/påtalemyndigheten prioriterer, og hvilke saker som blir etterforsket frem til en tiltale vil påvirke aktiviteten og ressursbehovene i domstolene. Dersom politiet og påtalemyndigheten prioriterer saker med høy kompleksitet, vil dette generere tidskrevende saker i domstolene.

Politiet utgir hvert år en oversikt over nøkkeltall knyttet til anmeldelser og påtaleavgjørelser (**Strasak-rapporten**). 2020-utgaven viser en nedgang i anmeldelser (- 11 prosent) og påtaleavgjorte saker (- 8 prosent) i perioden 2016-2020. Om tendensen fortsetter, vil dette innebære at et lavere antall straffesaker kommer for domstolene. Størst reduksjon i anmeldelser er det i saker knyttet til vinning og narkotika, mens det er en økning i trafikksaker, vold, skadeverk, seksuallovbrudd med videre, jf. figuren ovenfor (**fra Strasak-rapporten 2020, s.13**).

5. Internasjonalisering

Internasjonalisering medfører at domstolene i stadig større grad må forholde seg til saker med tilknytning til flere land. Det foretas grenseoverskridende handlinger og transaksjoner av alle typer. Norske selskaper har virksomhet i utlandet, og nordmenn både reiser og bosetter seg utenlands. På samme måte har utenlandske selskaper virksomhet i Norge, og utlendinger både besøker og bosetter seg i Norge. Både bedrifter og privatpersoner kjøper i økende grad varer og tjenester i andre land, eksempelvis privatpersoners netthandel og driftstjenester i IT-sektoren. Internasjonaliseringen har derfor gjennom flere år økt sakenes kompleksitet. Faktum og bevismateriale blir vanskeligere tilgjengelig. Antallet saker som gjelder bistandsutveksling mellom norske og utenlandske myndigheter øker. Norske domstoler må i økende grad forholde seg til andre lands interne rett. Tvister om immaterielle rettigheter knyttet til flere land kan være et eksempel. Et annet eksempel kan være kriminalitet begått på internett med fornærmede i en rekke land.

En annen side av internasjonaliseringstrenden er at en økende andel av bevismaterialet som presenteres for norske domstoler, ikke er på norsk. Parter og vitner snakker ikke norsk. Skriftlige bevis, elektroniske bevis eller opptaksmateriale er på andre språk. Det kreves oversettelser og tolking. Vitner og bevismateriale kan også være vanskeligere tilgjengelig, både i faktisk og rettslig forstand. Det kan komplisere den praktiske saksforberedelsen og gjennomføringen av rettsmøter.

Internasjonaliseringen fører dessuten til at rettskildet bildet utvikles kontinuerlig, og blir mer komplisert. Internasjonale forpliktelser begrenser lovgivers handlingsrom, og særlig gjelder dette de internasjonale menneskerettighetene. De internasjonale rettsreglene med tilhørende kilder må hensynas når intern norsk rett anvendes. Et stort antall norske rettsregler og regelverk er basert på internasjonale avtaler, eksempelvis EU- og EØS-retten. De relevante internasjonale rettskildene må tas hensyn til når slike norske regler anvendes.

Domstolene må dermed både i dag og i framtiden forholde seg til et mer sammensatt og dynamisk rettskildet bilde. Et økende antall enkeltsaker vil kreve mer omfattende avklaringer av rettsregler. Også Domstolkommisjonen peker på at internasjonal påvirkning på norsk rett og samfunnet generelt stiller nye krav til den dømmende virksomheten, jf. NOU 2019: 17.

6. Spesialisering

Det er en spesialiseringstrend i samfunnet, som i varierende grad berører ulike samfunnssektorer og fagområder. Tendensen går på mange områder i retning av større fag- og kompetansemiljøer, med spisset fagkunnskap og spesialiserte arbeidsoppgaver. Advokatbransjen utvikler seg eksempelvis i retning av stadig større og mer spesialiserte firmaer. Denne trenden påvirker også domstolene.

Domstolene behandler i økende grad saker som gjelder spesialiserte livs- eller virksomhetsområder, og som har sammenheng med snevre fagområder innen eksempelvis medisin, teknologi, naturvitenskap, tekniske fag eller økonomi og finans. Domstolene møter i økende grad spesialiserte aktører, eksempelvis advokater, partsrepresentanter, vitner og sakkyndige. I tillegg stilles det økende krav til evnen til å forstå og vurdere kompliserte faktiske forhold, og behovet for ulike typer sakkyndighet og annen fagkompetanse øker. Spesialiserte aktører har ofte høyere juridisk-faglig kompetanse på det aktuelle området enn det som kan forventes fra jurister med bredere praksis.

Både spesialiserte parter og spesialiserte aktører forventer at domstolene kan behandle spesielle sakstyper på en god måte. Det stilles krav til domstolenes juridiske kunnskaper, samt evne til å forstå og vurdere kompliserte faktiske forhold. Forventningene til at domstolene skal kunne tilby en tilpasset og egnet behandlingsmåte på ulike spesialområder, synes også å være økende. På noen saksområder utfordres domstolene av alternative tvisteløsningsmekanismer, eksempelvis voldgift i kommersielle saker og ulike nemndsløsninger i forbrukerforhold. På noen

områder kan det bli utfordrende for domstolene å forbli samfunnets foretrukne tvisteløser.

Spesialiseringstrenden utfordrer domstolenes evne til å tilby tilstrekkelig spisskompetanse og fleksible behandlingsmåter på enkelte saksområder. Samtidig gir spesialiseringstrenden også domstolene mulighet til å utvikle mer spesialiserte fagmiljøer innenfor rammene av et alminnelig domstolsystem. Dette kan bidra til styrket rekruttering, generell styrking av fagmiljøene og bidra til domstolenes tillit og omdømme.

Som en oppfølging av Domstolkommisjonens andre delutredning, vil tiltak som effektiviserer domstolenes behandling av sivile saker i første instans bli utredet. Formålet er å forenkle behandlingen og gjøre den mindre kostnadskreven, og slik redusere partenes prosesskostnader og tilby mer fleksible behandlingsformer tilpasset den enkelte sak. Økt oppmerksomhet knyttet til saksforberedelse og utvikling av nye arbeidsmåter skal bidra til dette. Blant annet vil hybride behandlingsmåter som i større grad kombinerer skriftlig og muntlig behandling bli vurdert. Et tilbud om meklings før saksanlegg vil også bli utredet. Disse tiltakene vil kunne bidra til å styrke domstolenes stilling som den foretrukne tvisteløseren i samfunnet.

Et annet sentralt tema i oppfølgingen av Domstolkommisjonens andre delutredning, er rendyrking av lagmannsrettens rolle som overprøvingsinstans. Tiltak som bidrar til en overprøving av tingrettens og jordskifterettens avgjørelser framfor en nærmest fornyet behandling i lagmannsretten, vil bli utredet. Større grad av preklusjon mellom instansene vil være et element i denne rendyrkingen. Det samme gjelder økt adgang til å kombinere skriftlig og muntlig behandling. I tillegg arbeides det med et satsingsforslag vedrørende økt bruk av utredere i lagmannsrettene. Hovedhensikten med tiltakene er å styrke lagmannsrettens rolle som ankeinstans, å effektivisere lagmannsrettens behandling og begrense partenes prosesskostnader.

7. Antall rettssteder

I dag er domstolene lokalisert på om lag 90 rettssteder, og Domstoladministrasjonen forvalter til sammen nærmere 100 leieforhold. Dette inkluderer tingrettene, lagmannsrettene, Høyesterett og jordskifterettene. Lokalene varierer i størrelse fra cirka 200m² til 24 000m². De fleste er av mindre størrelse, og mange er samlokalisert med andre virksomheter.

I en stram økonomisk situasjon er det en utfordring å opprettholde lokaler med en tilfredsstillende bygningsmessig standard på alle rettssteder. Utover en moderne standard, som legger til rette for god funksjonalitet og effektivitet, settes det også krav til ivaretagelse av sikkerhet og universell utforming. I tillegg er det et mål å ha en tilstrekkelig og lik teknisk standard i alle rettssaler, som det er over 400 av, samt andre type møterom for partene. I prosjektene Digitale domstoler og Digitale domstoler II er det bevilget særskilte midler til dette, men på langt nær tilstrekkelig til å standardisere det tekniske nivået i alle rettssalene. Det vil være ressurskrevende å oppnå og opprettholde en lik tilfredsstillende standard på lokalene og teknisk utstyr på alle rettsstedene. Innenfor eksisterende budsjettrammer er det begrenset hvilke fornyelser som kan prioriteres det enkelte budsjettår.

I årene fremover vil dette bli enda mer tilspisset, siden kravene til lokaler og teknisk utstyr stadig blir høyere.

Til statsbudsjettet 2023 vil Domstoladministrasjonen foreslå et budsjettbehov knyttet til å oppnå en tilfredsstillende bygningsmessig og teknisk standard på alle rettssteder. Satsingsforslaget vil også omfatte mer behov knyttet til økt fysisk sikkerhet. Nye vurderinger viser at grunnsikringen bør utvides, for å gi en forbedret og mer enhetlig sikkerhetssituasjon i domstolene for å møte utfordringene forbundet med et økt antall rettssaker med alvorlige forbrytelser og høyt konfliktnivå.

Oppfølging av FNs bærekraftsmål

De mest aktuelle av FNs bærekraftsmål for Domstoladministrasjonen (DA)s virksomhet vurderes å være;

- Mål 13 Stoppe klimaendringene
- Mål 16 Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner

Relevante aktiviteter som bidrar til følge opp mål 13 Stoppe klimaendringene, vil blant annet være å redusere reiseaktiviteten i domstolene med økt bruk av videokonferanse og digitale løsninger. Digitale rettsmøter reduserer reiser for aktører, og en utvidet bruk av teknologi under fysiske rettsmøter gjør det mulig for enkelte vitner å delta uten å reise til det aktuelle rettsstedet. Selv om det allerede er investert betydelig midler i digitalt utstyr og digitale løsninger, vil det være et større behov for dette i årene fremover for at alle rettssteder skal ha dette. Ressursbehovet er ivaretatt gjennom DAs innspill til statsbudsjettet.

I dag leier DA om lag 200 000 kvm fordelt på 100 rettssteder. Ved anskaffelse av nye rettslokaler vektlegges bærekraft og miljø. Det viktigste bidraget vil være å effektivisere leiearealet så langt dette ikke kommer i konflikt med domstolens behov, i tillegg til arealeffektive og fleksible kontorløsninger, flerbruk av fellesarealer/møterom og mer intensiv rettsalsbruk. Dette vil bidra til et redusert leieareal, som vil bidra positivt

på energiforbruk og miljøpåvirkning. De fleste leiearealer er i tillegg i eksisterende næringsbygg. Når det unntaksvis etableres nybygg, vektlegges et lite fotavtrykk.

Et annet av FNs bærekraftsmål som er aktuelt, er mål 16 Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner. Domstoladministrasjonen skal støtte opp om og sikre at den dømmende virksomhet i domstolene er uavhengig av den utøvende makt. Når det gjelder velfungerende institusjoner, har Domstoladministrasjonen et ansvar for å tilrettelegge for domstolene og blant annet sørge for organisasjonsutvikling, kompetansetiltak og kommunikasjonsarbeid. Domstolene jobber mot bærekraftmålet om rettferdighet gjennom å avgjøre de sakene de får til behandling – på en forsvarlig måte og til rett tid. Domstoladministrasjonen skal bidra til at domstolene oppfyller Stortingets mål for gjennomsnittlig saksbehandlingstid og sørge for effektiv ressursutnyttelse, blant annet gjennom etablering av felles praksis, aktiv saksstyring og rettsmekling. De nylig gjennomførte strukturendringene og den pågående digitaliseringen av domstolene vil være viktig i arbeidet for mer effektiv saksavvikling og kortere saksbehandlingstid.

I tillegg til å fremme rettsstaten nasjonalt, er Domstoladministrasjonen også involvert i arbeid for å styrke andre rettsstater i Europa.

VI. Årsregnskap

Foreløpig årsregnskap er sendt departementet.
Endelig årsregnskap for 2021 er klart i april 2022.

NORGES DOMSTOLER

---

*Domstolene skal være uavhengige.
De skal sikre og fremme rettssikkerheten
og verne om rettssamfunnet.
Domstolene skal til enhver tid ha høy
tillit i samfunnet.*

Besøksadresse:
Dronningensgate 2
7011 Trondheim

Postadresse:
Postboks 5678
Torgarden
7485 Trondheim

Tlf: 73 56 70 00

E-post:
postmottak@domstoladministrasjonen.no

www.domstol.no